چونڊ ڪلام_2

حضرت منٺار فقير راڄڙ رحه، فقير ولي بخش راڄڙ

فقير محمد بخش ضامن

سهيڙيندڙ: **فقير محمد بخش ‘ضامن‘**

چونڊ ڪلام ـ 2

حضرت منٺار فقير راڄڙ
فقير ولي بخش راڄڙ
فقير محمد بخش 'ضامن'

سهيڙيندڙ:

فقير محمد بخش 'ضامن'

ڇپائيندڙ:

منٺار فقير راڄڙ اڪيڊمي، ڪاٺي

2016ع

حق ۽ واسطا محفوظ

ڪتاب جو نالو:	چونڊ ڪلام-2
سهيڙيندڙ:	فقير محمد بخش 'ضامن'
ڇاپو:	پهريون, 2016ع
ڪمپوزنگ:	راز محمد لغاري
ڇپيندڙ:	فيض فائونڊيشن, حيدرآباد (0342_3506606)
ڇپائيندڙ:	مننار فقير راڄڙ اڪيڊمي, ڪاٽي
قيمت:	100 روپيا

انتساب

تنهنجيون ڳالهيون سڄڻ پيئي ڳائيندس،
انهيءَ رمز سان روح ريجهائيندس.
جيڪي چار گهڙيون توسان گهاريون اٿم، سڄيءَ عمر کان وڌ سي پياريون اٿم،
تو وساري ڇڏيون نه وساريون اٿم، مان ته پنهنجي پريت پڄائيندس.

—

وڃين ويهي رهيين مون کان ڏاڍو پري، تنهنجي ويئي سري منهنجي ڪيئن سري،
تون امين تي اچ انصاف ڪري، ڀلا توکي ڪيئن ڀلائيندس.
(امين فهيم سائين)

هيءَ ننڍڙي ڪاوش انتهائي عقيدت ۽ احترام سان جنت نشين اعليٰ حضرت قبلا مرشد مخدوم محمد امين فهيم سائين عليہ رحہ جن جي نالي مبارڪ سان منسوب ڪجي ٿي. پاڻ اسان جي درگاھ شريف ۽ اسان تي هر وقت تمام گهڻو مهربان رهيا. اهو نوازش جو سلسلو وڏن کان وٺي جاري آهي ۽ انشاءَالله تاوقت جاري رهندو. آمين.

طالب دعا

فقير محمد بخش ’ضامن‘

فهرست

- سوانح حيات حضرت فقير منٺار سائين عليہ رحمتہ 7
  - فقير محمد بخش ضامن
- حضرت منٺار فقير راڄڙ جو چونڊ ڪلام 11
- ولي بخش فقير جو چونڊ ڪلام 45
- فقير محمد بخش 'ضامن' جو چونڊ ڪلام 57
- انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪيل ڪافيون 79
  - ترجمو ڪندڙ: غني هنگورو

سوانح حيات حضرت فقير منٺار سائين عليه رحمته

حضرت فقير منٺار سائين عليه رحمته جن اڄ کان اٽڪل ڏيڍ سؤ سال ڪن اڳ موجوده ڳوٺ ڪاٺي راڄڙ ۾ تولد ٿيا، سندن طبيعت ننڍي هوندي کان ئي فقيريءَ ڏي مائل هوندي هئي. سندن وڏا اصل کان ئي سرور نوح فقير رحمته جن جا مريد هئا. مخدوم امين محمد سائين پڪن ڏٺي عليه رحمته جن جڏهن پڪن شريفن جي چلاڪشي ڪري واپس هالا شريف آيا ته جماعت گھڻي اچي گڏ ٿي پاڻ ڇوڪراٽي عمر جا هئا، ڪين اشتياق ٿيو ته آئون اڄ ذڪر وٺان. حالانڪ ان ڏينهن ڪنهن کي به ذڪر ڪو نه ٿي مليو. خليفو پراٽا هالا جو شاهه صاحب هو پاڻ ان کي عرض ڪيائون ان سائين کي عرض ڪيو پاڻ فرمايائون ته اچي ذڪر ڏيون ٿا ان طرح ان ڏينهن فقط ڪين ئي ذڪر مليو. پاڻ جوانيءَ کي رسيا ته امين محمد سائين پڪن ڏٺي عليه رحمته جن جو وصال ٿيو، ڪين مرشد جي جدائيءَ جو وڏو صدمو رسيو ۽ پاڻ ملول رهڻ لڳا، ان عرصي ۾ ڪين مجازي عشق جي چوٽ به لڳي پر ڪامل مرشد جي مهر نظر سان مجازي عشق حقيقيءَ جو روپ ورتو ۽ پاڻ شعر چوڻ لڳا. ان دوران هڪ رات اٿر مهل ڏسن ٿا ته امين محمد سائين جن گھوڙي تي اچن پيا، پاڻ اٿي گھوڙو ورتئون سائين فرمايو ته فقير گھوڙو ڇڏي ڏيو اوهين هيڏانهن اچو پاڻ هڪ پنو ڪڍي چيائون ته پڙهه فقير سائين عرض ڪيو پڙهيل ڪو نه آهيان پاڻ فرمايائون ته پڙهه اسين ٿا پڙهايون اها هڪ ڪافي هئي جا پڙهائي وئي:

لاهي ويهه مَ لڏ، لاهه مَ لڏ، هل ته پهچين هُوت کي،
(سڄي ڪافي رسالي خدائي ۾ موجود آهي.)

ڪافي پڙهائي جتي هينئر سندن درگاهه آهي، ان جاءِ لاءِ فرمايائون ته هي اوهان جو مڪان آهي. گھبرائبو ڪو نه. اسين اوهان

سان گڏ آهيون ۽ پاڻ روانا ٿيا صبوح ٿيو تہ فقير سائين جن پڙهيو بہ وجن ۽ لکيو بہ وجن ۽ اها ڪيفيت ٿي جو جيڪي زبان مبارڪ مان نڪري اهو ٿي پوي. پوءِ پاڻ ٻارهن سال ڪن سير و سفر ۾ گذاريائون سنڌ جي بزرگن ملتان تائين ۽ اجمير شريف تائين درگاهن تي حاضريون ڏنائون.

پاڻ پنهنجو قبو ۽ مسجد شريف ۽ پنهنجي قبر مبارڪ پاڻ ٺهرايائون رمضان المبارڪ جي عيد پڙهي سيني عزيز و اقارب کي درگاه تي وٺي اچي ٻڌايائون تہ هي اسان جي آخري آرامگاه آهي. اسين باقي اوهان وٽ ڏه ڏينهن آهيون تہ سندن ڀائيٽي حاجي مير حسين چيو تہ سائين اوهان تہ ٺيڪ ٺاڪ آهيو. اهڙيون ڳالهيون ڇو ٿا ڪريو تہ پاڻ مسڪرائي فرمايائون ابا اسان کي پنهنجي ملڪ وڃڻ جي خوشي آهي. اسان الله سائينءَ کان گهري تہ محرم شريف جي ڏهين تاريخ هئي سو تاريخ ڏهين ملي آهي، باقي مهينو شوال جو مليو آهي. ان طرح پاڻ 10 شوال 1353هہ 16 جنوري 1935ع هن دارالفانيءَ مان دارالبقا ڏي اسهيا.

پاڻ پنهنجي هڪ مرثيي ۾ فرمائن ٿا تہ:

ماه محرم جيءَ ڏهينءَ تاريخ ۾ شل دم ڏيان،
حب رکي حسنين ڏي، روئندي هتان راهي ٿيان.

کين هڪ فرزند هو فقير پير بخش جيڪو عين جوانيءَ ۾ ٿي پنهنجا بہ ننڍڙا پٽ فقير ولي بخش ۽ فقير قبول محمد ڇڏي وصال ڪري ويو.

پاڻ پنهنجي پوٽن جي تربيت ڪيائون کين نپائي وڏو ڪيائون ۽ سندن اولاد ڏٺائون. فقير سائين جي وفات بعد سندن پوٽو فقير ولي بخش سائين عليہ رحمتہ جن سجاده نشين ٿيا. جيڪي هڪ ڪامل فقير ٿي گذريا آهن. قبي ۽ مسجد شريف کان سواءِ باقي درگاه شريف تي جيڪو بہ تعميراتي ڪم ٿيل آهي. سو گهڻي ڀاڱي سڀ سندن رياضت جو ثمر آهي. پاڻ محرم شريف جا ڏينهن چاهي ميلو

مرشدن جي حاضري مهمانن سان رهاڻيون، فقير جي حبدارن سان نڀاهڻ يا مڪان جي خدمت، هر ڪم ۾ اڳرا رهيا ۽ وڏا مثال قائم ڪيائون فقيريءَ ۾ اميري ڪيائون، جنهن هڪ دفعو ساڻن ڪچهري ڪئي، ان ڪي ساري عمر ڪو نہ وسرندا، سندن مفصل سوانح حيات ۽ شعر سندن رسالي ”پرين تنهنجيءَ پياس“ ۾ موجود آهي، جيڪو منٺار فقير اڪيڊمي طرفان 1999ع ۾ شايع ٿيو آهي. فقير ولي بخش سائين عليہ رحمة جن تاريخ 29 محرم الحرام 1404هہ 5 نومبر 1983ع ڇنڇر رات راهہ رباني ورتائون.

فقير ولي بخش سائين عليہ رحمة جن جي وصال بعد سندن اڪيلو فرزند فقير ولي محمد سائين عليہ رحمة جن درگاهہ جا سجاده نشين ٿيا. ڪين پنهنجي والد سان بي انتها محبت هئي، پاڻ سندن جدائي برداشت ڪري نہ سگهيا ۽ ڏيڍ سال کن جي قليل عرسي ۾ ئي تاريخ 25 رجب 1405هہ 17 اپريل 1985ع تي وصال ڪيائون ڪين اسين ٽي فرزند آهيون. فقير محمد بخش ’ضامن‘، فقير لطف علي، فقير خادم علي، مون ڪي پنجن فرزندن جو اولاد آهي: فقير ولي بخش، فقير ولي محمد، فقير اعجاز علي، فقير فياض علي، فقير محمد طلحہ عرف فقير رياض علي. لطف علي فقير ڪي ٽہ فرزند فقير اياز علي، فقير عرفان علي ۽ فقير احسان علي آهي.

حضرت فقير منٺار سائين عليہ الرحمة جن جا ٽي رسالا چار دفعا شايع ٿي چڪا آهن. پر وري بہ ناياب ٿيو وڃن. هن وقت بہ خدائي رسالو جنهن ۾ اٺ سؤ کان وڌيڪ ڪافيون آهن، سو مارڪيٽ ۾ موجود ڪونهي. فقير ولي بخش سائين جو ڪلام بہ 1999ع کان وري شايع ٿي نہ سگهيو آهي. منهنجو پنهنجو ڪلام تہ اجان ڇپجي ئي نہ سگهيو آهي. فقير سائين جا عقيدتمند ۽ ڳاٽا ان سموري ڪلام جي گهر ڪندا رهن ٿا. ان گهر جي ڪجهہ پورائي لاءِ هي هڪ ننڍڙي ڪوشش ڪئي اٿئون، جيئن اهي رسالا نئين سر شايع ٿي سگهن. اميد تہ هي ڪوشش ڪامياب ويندي. خاص ڪري راڳي حضرات ڪي بہ

نون ڪلامن پيش ڪرڻ جو موقعو ملندو ۽ اهي ان موقعي مان فائدو وٺي فقير جو پيغام عام ڪرڻ ۾ اسان جو ساٿ ڏيندا. هن ڪتاب جو نالو ”چونڊ ڪلام“ رکڻ جو اهو به مطلب ڪونهي ته سٺا سٺا ڪلام چونڊي ڏجن، ڇو جو فقير سائين جو هڪ ڪلام به ڇڏڻ جهڙو ڪونهي. چونڊ ڪلام جو مطلب ته ٿورو ٿورو ڪلام ٽن ڪتابن مان چونڊي هڪ رسالو ٺاهڻ. هي ان سلسلي جي ٻي ڪوشش آهي. هن ٻي ڪڙي ۾ پهرين چونڊ ڪلام کان جدا مواد شامل آهي. اميد ته هي ڪوششون جاري رهنديون ۽ نون ڪلامن تي مشتمل هي رسالو مڙني محبتي ماڻهن جي هٿن ۾ هوندو.

آخر ۾ آئون مرشدنا قبلا حضرت مخدوم ظهير الدين (جميل الزمان) سائين جن کي عرض ڪندس ته پاڻ ان خاص نظر ڪرم سان نوازين، جيڪا وڏن کان وٺي ٿيندي آئي آهي ۽ خاص دعا ڪن ته اسين فقير جا سچا ٻهاريدار ٿيون. الله سائين فقير سائين جي نقش قدم تي هلڻ جي توفيق عطا فرمائي. اسين جيڪي ڪجهه به آهيون سو سڀ پنهنجي مرشد ۽ امام پاڪ جي خاص عنايتن جي طفيل آهيون، جيڪي وقت به وقت ٿينديون آيون آهن. ٿينديون اچن ۽ انشاءَ الله تا قيامت رهنديون.

هن ڪم ۾ محترم علي اڪبر هنڱورجي ۽ احسان علي لغاريءَ جون ڪوششون قابلِ داد آهن، ڪين جس هجي. هن ڇاپي ۾ محترم غني هنڱوري ڪجهه ڪلامن جو انگريزيءَ ۾ ترجمو ڪيو آهي، سندس اها ڪاوش به ساراهڻ جوڳي آهي.

خادم الفقراه

فقير محمد بخش ’ضامن‘

سجاده نشين درگاهه حضرت منٺا فقير سائين
ڪاٺي P.O تعلقه کپرو ضلعو سانگهڙ سنڌ.
Cell: 03003084432
Web Site: http://www.mantharfaqir.com

ڪلام حضرت منٺار فقير راڄڙ ؒ

راڳڻي: ڪلياڻ   تار: تين تار

ڪافي

ٿلهه: فڪر ڪر تون فقيريءَ جو دلق ڌاڳن ۾ ڇا هي؟

1. ٺڳيءَ جا ٺاهه نه ڇڏيئين، خدا سان روح نه گڏيئين.
اجايا خيال ڇو اڏيئين، پنڻ لاڳن ۾ ڇا هي؟

2. دنيا جي لاءِ ڪيئه دستور، سڪڻ وارو نه توکي سور.
ٻڌي مٽڪا ٿيون مغرور، ٺڳن ٺاڳن ۾ ڇا هي؟

3. ماڻهن مهندان مڪر ڪرينئين، خدا جو تون نه فڪر ڪريئين.
۽ ڪوڙيءَ دل سان ذڪر ڪرينئين، ٺلهن جاڳن ۾ ڇاهي؟

4. مديءَ ڪان تو نه منهن موڙيو نڪي پنهنجو نفس نهوڙيو.
۽ دعوتن تي وڃين ڊوڙيو ان چڪڻ چاڳن ۾ ڇاهي؟

5. سمجهه ’منٺار!‘ تون من سين، طلب رب جي ڪجان تن سين،
سٽج نصيحت هيئين جي ڪن سين، ته رڳن راڳن ۾ ڇاهي؟

◎

راڳڻي: ڪلياڻ تار: تين تار

ڪافي

ٿلهه: صورت محبوب جيءَ موهيو دنيا ۽ دين ويا وسري

1. لڳو جڏهن نينهن جو نعرو ٿيو ٻيو خيال سڀ ڪارو
قرابت ۽ ڪٽنب سارو ننگ نسب نشين ويا وسري

2. شراڪت ڪان شرم ويڙو برهه آيو پرم ويڙو
نهوڙي نينهن نرم ڪيڙو ٻيو طمعائون تخمين ويا وسري

3. پوي نه مت ياد مرشد جه، وسري شريعت محمد جي،
خبر تل پوي نه خاوند جي، جو الله عالمين ويا وسري

4. چوي 'منتار' دل من سين، ڪو طلسم چٽ ٿيو تن سين،
سڻ سمجهڻ ويو ڪن سين، عقل علم آمين ويا وسري

◎

تار: ڪلواڙو راڳڻي: تلنگ

ڪافي

ٿلهه: هن مند منهنجي هير، عمر سائين! هن مند منهنجي هير،
ڪائٿڙ ۾ آهي ڪنيين ڪيئڻ جي.

1. وُٺيون وطن ڏي ڪاريون ڪڪريون، سونهن نوٽيون پٽون ۽ ٽڪريون،
هت ڏهن رڍن ڳويون ۽ ٻڪريون، اُهي سانگيئڙا سندم سوير، عمر سائين!
اهي سانگيئڙا سندم سوير، هيءَ پِس پنهوارين مهل پيڻ جي.

2. پون ياد وطن ۽ ويڙيون ساٽيهہ، سانگيئڙا، ساهيڙيون،
هٿ ٻان ڪري مون کي وڏيئي ٻيڙيون نہ تہ ڪوٽن ۾ ويهي ڪير، عمر سائين!
نہ تہ ڪوٽن ۾ ويهي ڪير، اٿم اميد وڃي ٿر ۾ ٿيڻ جي.

3. سؤ سندن مون تي حرف صغير! ڪئين لک ڪيڙم ڏوهہ ڪبيرا،
هو ڪاوڙ رهندڙ آهن ڪانديرا، مون تي ڪندا ٻلائي جا پير، عمر سائين!
مون تي ڪندا ٻلائي جا پير، اٿن منزل معرفت معافي ڏيڻ جي.

4. ڇٽي ’منٺار‘ آئون عيبن هاٽي، آهي اوکي ايل اباٽي،
من مجلس جوءِ ڏسان ڏاڏاٽي، جتي پهنوارن جا پير، عمر سائين!
جتي پهنوارن جا پير، اتي ٿيان پاڙيسڻ مرڻ جيئڻ جي.

* * *

راڳڻي: تلنگ — تار: تين تار

ڪافي

رستو رباني پنڌ لاثاني، سير صوفين جو آهي سبحاني.

اوڏسن هميشه حق هڪڙائي، ڪونه رکن ٿا غير ٻيائي،
مذهب مردن رکيو خدائي، مشڪل ان هنڌ ٿيڻ مڪاني.

ذڪر جن جو آهي حق ذاتي، قلب مٿي جا قرب جي ڪاتي،
الله اندر ۾ ڪيئون اثباتي، نفيءَ منجهون ٿيا نيڪ نوراني.

سور سڪڻ ۾ آهن سڪايل، درد دکن ۾ مجروح گهايل،
هستي هميشه سندين وڃايل، هجن نماڻا ايءَ اٿن نشاني.

محبت آهي مال جني جو حق ۾ فنا ٿيو حال تني جو
لقب عاشق اقبال اُني جو طالب المولىٰ مذڪر ٿيا ني.

وٺ مننار اثر تون ان ڪان، فيض رسي من تل توکي تن ڪان،
وٺ استادي ان عاشقن ڪان، اوءِ رمز رندن جي سڪج روحاني.

◆

راڳڻي: تلنگ

تار: ڪلواڙو

ڪافي

ٿلهه: ڪيو مجني ڪي مستان، سمجهي ڏس، ڪيو مجني ڪي مستان،
ليليٰ ۾ پرينءَ پنهنجو پاڻ لڪائي.

1. مومل، سهڻي، سسئي ويچاريون، هير زليخا ورهن واريون،
پيون ٻہ اهڙيون هزارين عشق آزاريون، ڪيون حسن سندس حيران،
سمجهي ڏس ڪيون حسن سندس حيران جنهن جو جدا جدا جسمن ۾ ٿو سير سمائي

2. آل انسان سري هيءَ آيت. آهي الله ڪريم جي اشارت،
سو هادي جنهن سين ڪري هدايت، پوءِ ڪيو بشرت جو بيک، بهان،
سمجهي ڏس ڪيو بشرت جو بيک بهان پوءِ وهو جسمن ۾ ٿو جهاتڙي پائي

3. سو اهڙا ڪم الله ڪري ٿو هو بي رنگ جي پرواهہ ڪري ٿو
پنهنجي شوقئون شهنشاهہ ڪري ٿو وهو صورتن ۾ سلطان،
سمجهي ڏس وهو صورتن ۾ سلطان، اهڙا هزارين ٿو هنر هلائي.

4. هن مام ڳجهيءَ جا اي ’منتارا‘ ڪي عاشق سمجهن الٽ اشارا،
جن جا منجهان محبوبن ڏهون نور نظارا. ان لاءِ اُتم نقش انسان،
سمجهي ڏس اُن لاءِ اُتم نقش انسان، سي رند پروڙن رمز رلائي.

* * *

راڳڻي: راڻو

تار: داڏرو

ڪافي

ٿلهہ: اچ تہ ڪريون ڪاڪ تي راڻا رهاڻيون،
مون کي ڏک ۾ ڏينهن ويا لنگهي، پيون راتيون وهاڻيون.

1. ڪوٽ قصر ڪاڪ جا، محل ٻيون ماڙيون،
اچي نواز ته ٿين، نيون جايون پراڻيون.

2. تولئه سوڍا! سيج پلنگ تي، رکيم سرهاڻيون،
سي گادن مٿي گلن جون، ڪليون ڪوماڻيون.

3. تولاءِ روشن ڪريان، رات جو ڏيا ڏهاڻيون،
سي بتيون تيل قليل جون، اچي اجهاڻيون.

4. منهنجي ميڙ اٿئي ‘مننار’ چئي لَڄون نياڻيون،
مون کي معاف ڪجان ميندّرا! ڪروڙ ڪاڻيون.

◎

راڳڻي: بلاول
تار: داڏرو

ڪافي

ٿلهه: لامڪاني تو لقب چوائين، هر ملڪ مڪان ۾ تون آهين.

1. الانسان سري و انا سرهُ اتي انسان ۾ تون آهين،
ونحن اقرب وجود ۾ نبضن جي نيشان ۾ تون آهين.

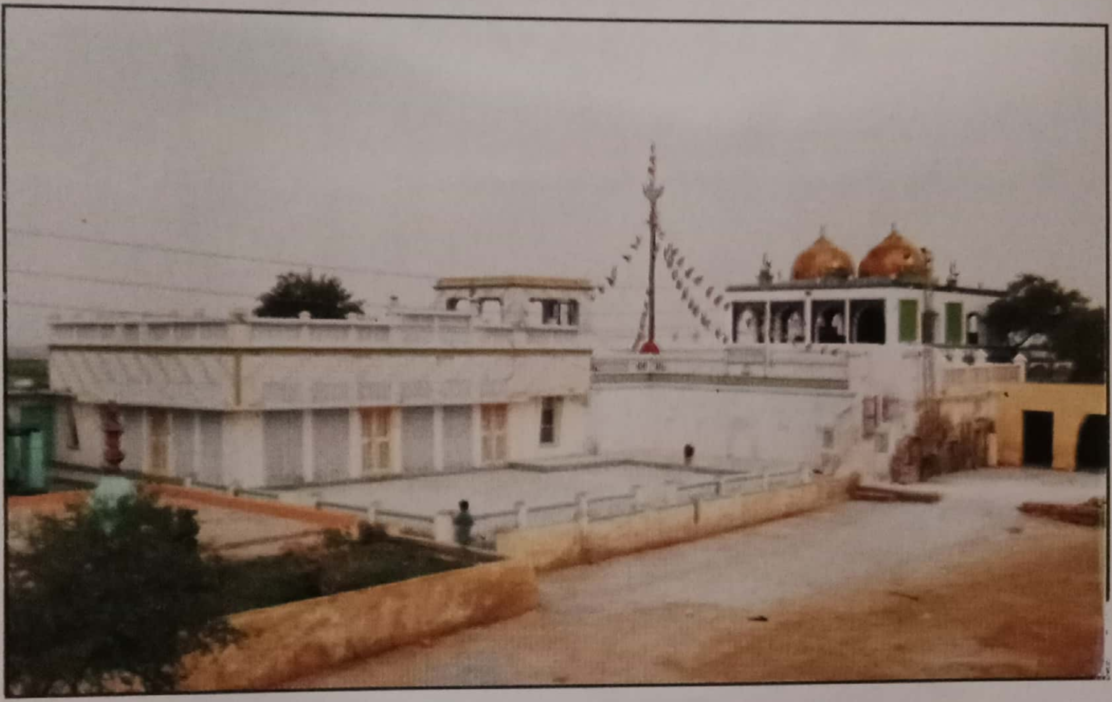

درگاھ شريف جو مڪمل ڏيک

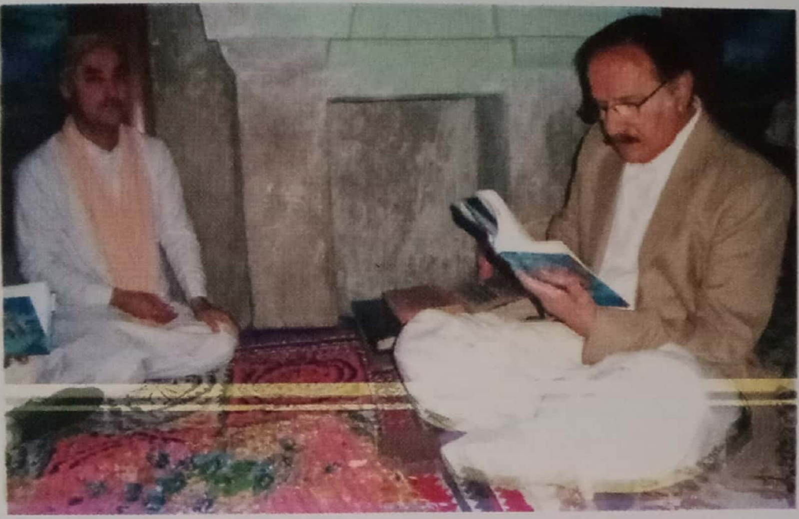

قبلا حضرت مخدوم امين فهيم سائين رسالي خدائي جو مطالعو کندي،
فقير محمد بخش ضامن به موجود آهي

فقير محمد بخش ضامن ۽ مخدوم ظهير الدين (جميل الزمان) سائين

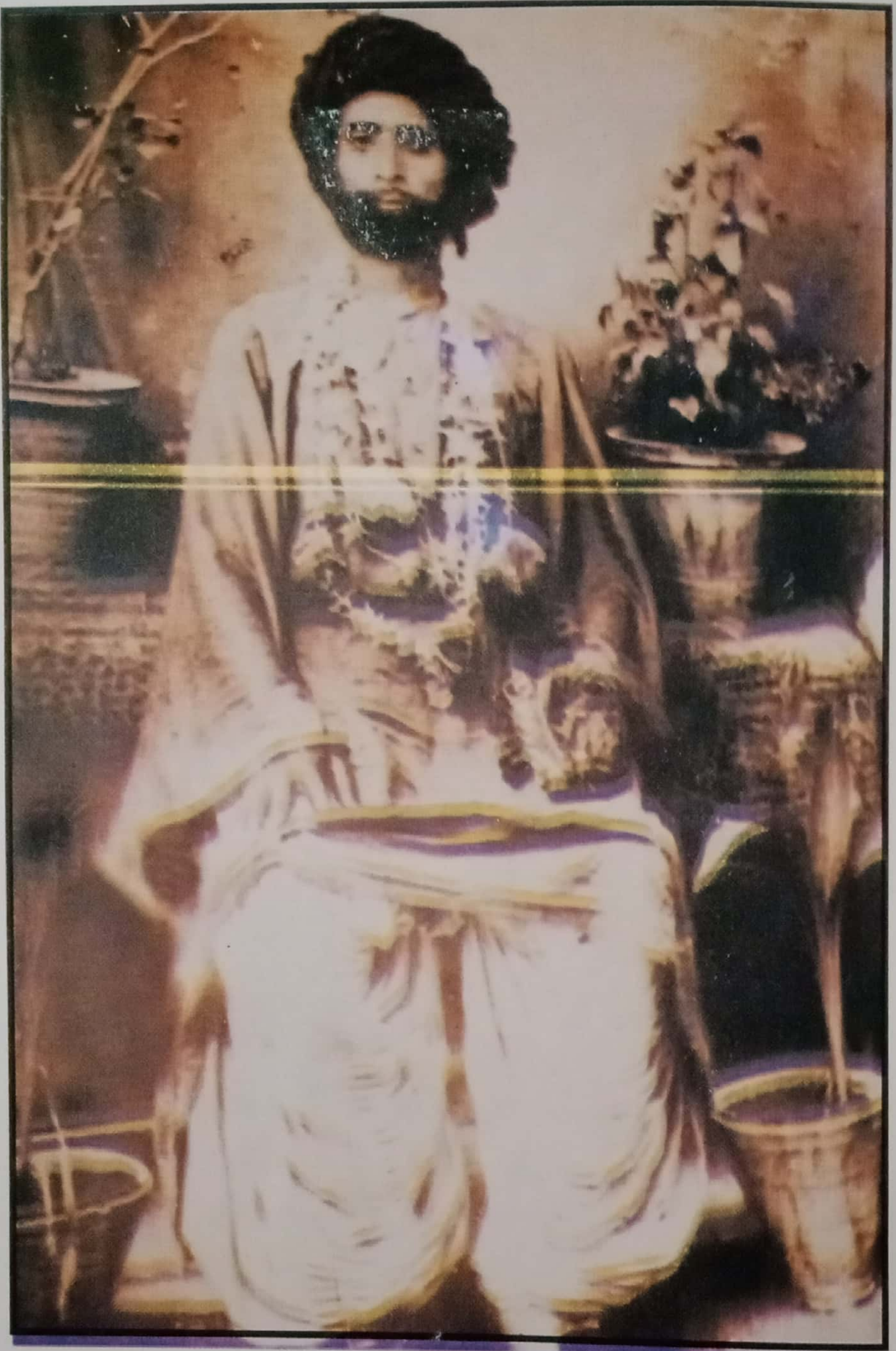

وادي سنڌ جو مشهور و معروف الهامي شاعر

منٺار فقير راڄڙ رحہ

فقير محمد بخش ضامن سجاده نشين درگاھ حضرت منٺار فقير راڄڙ عليه رحمة
فقير سائين جن جي دستار مبارڪ پهريل

2. انا احمد بلاميمي، بنان گمان ۾ تون آهين،
احد احمد هڪ هيڪڙائي، نبي زبان ۾ تون آهين.

3. الله نور السموات اُت آسمان ۾ تون آهين،
والله بڪل شيءِ محيط سڀ جوڙ جهان ۾ تون آهين.

4. هر هنڌ پنهنجو حڪم هلائين، سڀ سلطان ۾ تون آهين،
هر مظهر ۾ ٿو ٻوليون ٻولين، ان بات بيان ۾ تون آهين.

5. آدم ڪعبه گهر تنهنجو دل جي دڪان ۾ تون آهين،
ماڳ ڪيئه مخلوق ۾ سو پساهه پران ۾ تون آهين.

6. مور اصل ’منتار‘ ته ڪونهي هن بتخان ۾ تون آهين،
پاڻ سٽي ٿو پاڻ ڏسين ٿو جيءِ الهان ۾ تون آهين.

◎

راڳڻي: بلاول تار: داڏرو

ڪافي

ٿلهه: عيش حياتي سيوئي خواب مثل هڪ ملت جو آهي.

1. اچڻ اڪيلو وڃڻ اڪيلو ڏيندا جملي ئي جيس جواب،
هھڙو سنگت هلت جو آهي.

2. دنيا دولت مڏيون ملڪيت، ڪوڙو ڪسب ڪساب،
گهڙيل گهاٿ گلٿ جو آهي.

3. موهہ نفساني آخر فاني، جيئن رڻ پٽ وارو آب،
طلسم ڪوڙ تلٿ جو آهي.

4. سون هزارن لکن ڪروڙين تہ بہ هڪڙي سين ٻڌل حساب،
ٻيا نختا نابود نت نلٿ جو آهي.

5. تيءُ ’منٺار‘ موتوا قبل ال اَنت موتو عجاب،
پسارو اهو پلٿ جو آهي.

◎

راڳڻي: ملاري تار: داڏرو

ڪافي

ٿلهہ: اهو حسن محمد حضرت جو جتي شمس قمر قربان صدق ۾.

1. اهو ٿيندو شافي، ونندو معافي، اهو ضامن امت خلقت جو
مليس شفاعت شان صدق ۾.

2. ملڪ مدامي سندس سلامي، اهو تہ لشڪر سندس خدمت جو.
پيو مذهب مسلمان صدق ۾.

3. لا اِلہ الا الله محمد رسول الله، اهو اقبال اُهي عظمت جو.
چوڙ نسنگ نشان صدق ۾.

4. ’منتار‘ مدامي، سندس سلامي، هنڙو گهري ٿو حرمت جو.
جو چائي پڙو يٽ پان صدق ۾.

◎

راڳڻي: ملاري تار: داڏرو

ڪافي

ٿلهہ: هي خلق خدا تنهنجا اوزار اي ڪاريگر يار.
ڪل ڪم پنهنجي هٿ پاڻ ڪرين ٿو.

1. نفعو نقصان وس ٻي نہ ڪنهن جي،
وسهيس ساڻ ويچار اي ڪاريگر يار.

2. هر ڪا حڪمت جاڻي ٿو پاڙهين،
بيحد هنر بيشمار اي ڪاريگر يار.

3. مت مڙني کي ڏنيئہ جدا جدا جهڙي،
سموري کي سنسار اي ڪاريگر يار.

4. ڪي وڙهن ڪن سين ڪي وڙهن ڪن سين،
ڪريو هوڏ خلل تڪّرار اي ڪاريگر يار.

5. ڪي سجڻ ڪن جا ٿيو طالب تن جا،
محبتون ڏين پيار، اي ڪاريگر يار.

6. ڪي ڀائن ڪن ڪؤن هن يان ٻين ڪؤن،
اهي مٿن وڏءِ مونجهار، اي ڪاريگر يار.

7. رستو راڄڙ کي سڌو سمجهائج،
منجهائين متان کي ’مننار‘، اي ڪاريگر يار.

◎

راڳڻي: ملاري تار: داڏرو

ڪافي

ٿلهہ: وسندو مينهن وصاليءَ جو اڄ، مون کي آس اُميد وڏي ٿي.

1. ايندو يار عجيب اسان جو ڪندو قرب ڪماليءَ جو.

2. پاڻ پسائيندم پاڪ پيشاني، جهلڪو نور جماليءَ جو.

3. پرين پياريندم پرم پيالي، ٿيندو مقصود مواليءَ جو.

4. چئي 'منٺار' تہ پڄنديون مرادون، پوندو صاب سوال من سواليءَ جو.

◎

راڳڻي: سورٺ تار: ڪلواڙو

ڪافي

ٿلهہ: اُن جي تنڊن چيو ٿي، تحليل ذڪر هو ذاتي.

1. ڏسي ميراٿي منگتي کي، خوش ٿيو پاڻ خليل،
جنهن ڳراٿي پاتي.

2. ساز سٽي سمجهي ويو صاحب، سو نفي اثبات اصيل،
لنؤن جنهن لاتي.

3. اهي ريتيون راو ڏياچ رکيون ٿي، سائل سان سڀ سيل،
هئي سنديس چا تي.

4. سٽنديئي سر کي سنياهيو صاحب، ڏريائين ڪو نہ دليل،
چي ڪدي آءٌ ڪاتي.

5. روبرو راڄا وٽ راڳي، ڪڏهن ويو ڪو نه قليل،
پائي ڪوجهاٽي.

6. چئي 'منٺار' ميراثي کي، اُت ڪوني وٺو جبرئيل،
خاوند جو خاطي.

◎

تار: تين تار

راڳڻي: پيلو

ڪافي

خواب سهڻي ۾ صحي، سائين ڏٺو سردار مون،
ڪئي حمايت پاڻ حضرت اڄ آيو آثار مون.

1. خوف خطرا ويا لهي، پيا هول مون هيٺي سندا،
هو سروري سردار عالم، ٿيو مدد مهندار مون.

2. لاچار مشڪل مون مٿان لائق لطف ساڻ لاهيا،
هاڻ ٿيون خوشيون ۽ شاديون، هلي گهر آيو غمٿار مون.

3. نور نرمل جو ڏٺم، شمسي قمر جو جڻ شعاع،
منهنجي دل اکين ديدار ڪيو، انور ڏٺو اظهار مون.

4. 'منٺار' تي مرشد مٿي، محمد امين امداد ڪيو
سوغات سهڻي بي بها، ڏيئي بخش ويو ڏاتار مون.

◎

راڳڻي: پيلو   تار: تين تار

ڪافي

ٿلهه: من موهيو مون مسڪين جو، نرمل مٺا نالي تنهنجي.

1. ڪنهن رمز سان روحڙو منهنجو پيارل وٺي پنهنجو ڪيئي،
گهنڊ گهور گهايل ڪيو آهيان، ان چشمن واري چالي تنهنجي.

2. دل دام ۾ ڦاسي پيئي، هينئڙو ويچارو ويو هجي،
من تن محو مجذوب ڪيو ان نينهن نرالي تنهنجي.

3. تنهنجي مهتاب منهن منور مٿي، نقطو ذرو نيشان جيئن،
تنهن ساهه سوگهو ڪيو سندم، ان خال تر ڪالي تنهنجي.

4. هاڻ 'منٺار' ٿيو مجروح، ڏس ڦٽجي فنائي ۾ ويو.
جنهن کي ڪلندي خنجر خوني هنيئي، سو ٻور ٻور ڪيو ڀالي تنهنجي

◎

راڳڻي: ڀيروي تار: اولنگهه

ڪافي

ٿلهه: ڇڏ جانب خيال جدائيءَ جو
هيءَ واجب وقت وفائيءَ جو.

1. نوڪر آهيان نياز جو
طالب تنهنجي راض جو
عاشق خوش آواز جو
نڪي سوالي آئون پيسي پائيءَ جو.

2. آئي عاصي جي آذار ڪجي،
ڏک نه تنهن کي ٻيڙو ڏجي،
هن سين هر حال ۾ حامي ٿجي،
پنهنجو ڀري قدم ڀلائي جو.

3. جو ڏنيئي سهاڳ صغيريءَ ۾
ٿي دل رهي ڏيري ۾
هاڻ ائين نه ڪر تون اخيري ۾
ڍڪ عيب سنديم اگلائي جو.

4. ’منٺار‘ جي من ۾ گهٽي،
تانگهه طلب توڏي ٽٽي،
ڄاٽي خداوند سو ڏٽي،
مون کي قسم جنهن جي خدائيءَ جو.

◎

راڳڻي: ڀيروي تار: ڪلواڙو

ڪافي

ٽلهه: رت روئندا نون ڏٺا سرها سانگيئڙا،
اي ميان! مارو ڪنهن مامري ڏاڍي ڏک ساڻ ڏوٿيئڙا.

1. پنهوارن جي پيٺؤن آئون چو ڄائي آهيان،
هت حاڪم هت هيئن تي عمر وٽ آئي آهيان،
اي ميان! هو ڪنڌ ڪين ڪٽن مٿانهون ماروئڙا.

2. رهين دل روح تي سندين ڳجهيون ڳالهڙيون،
چت تي روز چڙهن سندين چالڙيون،
اي ميان! ڪڏهن ڪين وسريا ساهه ۾ سانبيڙا.

3. ڳالهه ڳري ڪا لڳين ڳٽتيءَ تنهن ڳاريا،
اُن مهٽي جي مامري ماروئڙا ماريا،
اي ميان! ٿيا فڪر ۾ فنا جيئن جن فوتيئڙا.

4. چئي 'منلار' مرڻو هي ڇڏڻو جهان اٿم،
عيب اُنن کي لاٿم اهو ارمان اٿم،
اي ميان! بي عيبا هوا بلڪل جيڪس جهانگيڙا.

◎

راڳڻي: ڀيروي تار: تين تار

ڪافي

ٿلهہ: ڪوئي پاڻ وٽي ڪنهن کي پرني تہ اهو اوکيءَ ۾ اُن کي نہ ڇڏي

1. هوند هر حال ۾ سو همراهہ ٿيئي،
اُهو جيتر جوان حيات جيئي،
تہ بہ سام سندي ڪنهن کي نہ ڏئي،
توڙي سوريءَ تي بادشاهہ سڏي.

2. جڏهن ترڪ اچي طوفان ڪيو
تڏهن دودل سين دوفان ٿيو
اُن پيي ابڙو اڳواڻ ڪيو
جنهن پاڻ پيارو ڪيو تہ ڪڏي.

3. ڪوئي ٻڏندل ٻوڙي کي جهلي،
جي هن بار سنو تہ ٻوءِ ڪندو بلي،
جي هيٺو هوئي تہ بہ ساڻ هلي.
اهو بہ لڙهندو ويندو ساڻ لڏي.

4. چئي ’منٺار‘ تي پٽ منهنجي،
مون تلقين اصل وٺتي تنهنجي،
ڪر ٻاجهه مهرباني پنهنجي،
منهنجي ٻانهن قهارن ڪي ڪيم ڏي

◆

راڳڻي: ڀيروي　　　　تار: داڏرو

ڪافي

ٿله: تون سمون ڄام سلطان منهنجي ذات مهاڻي،
تنهنجي توهه تماچي هيءَ عيبدار اڳهاڻي.

آهي قوم اسان جي ڪم ذات ڪر هاڻي،
آهي لائق تنهنجي لطف جو نه پرو پار پڇاڻي.

اڳ ڪائيندي هيس ڪکيون جي ڏنيريون ڏهاڻي،
هاڻي ڪائڻ خوشبوين جي سگهان ڪين سجاڻي.

جن ڳندگي گهرن ۾ سوهو منهنجو ڳوٺ مياڻي،
هتي هنڌ هندورا عطر گل سرهاڻي.

هاڻي تو سمي جي سهاڳڻي تا سڏينم سياڻي،
رڳو محابي تو ڄام جي مون کي چون راڄ راڻي.

جتي وڏا گهراڻيون ويهڻ لاءِ ٿيون سڪن سنجهه سياڻي،
تن محلاتن ۾ مهاڻي ڪٿي ڪيڏ ڏوج ڏياڻي،

چئي 'منلار' تو مهندا ٿي ڪري نياز نماڻي،
مون تي ڪر نواز تون نئين جا ٿيڻي ڪين پراڻي.

◆

راڳڻي: پيروي تار: داڏرو

ڪافي

ٿلهه: جن منجهان جهتي مون ڪي آندو اٿئي عمر!
تن مارن منهنجي ڪانه ڪئي وري ڪاڙين خبر.

هيڪاري ان هول ۾ گهٽا ٿيا گوندر،
هوم اُنهن جو آسرو منهنجي ڪانه لڏائون ڪر.

قسمت قيد الماءَ ٿيو الست جا اکر،
آئون قابو ٿيس ڪوٽ ۾ هو ٿاريلا منجهه ٿر.

مون نه وٽن ماڙيون، تنهنجا ڪوٽ پيا قصر،
ساريان ٿي سرير ۾ تن گامين جا گهر.

تنهنجا سون رڀا سومرا مون ڪي زيور ٽيا زهر،
هوءِ ڪٿيون ڪائڙ ملڪ جيون ٻيا سيبائيم سڱر.

هڪ تہ ڪلف ڪڙا ڪوٽ ڪي ٻيا نوڪر مٿي در،
آئون جي هجان وس پانهنجي تہ وڃان منجهہ وڳر.

هن مشڪل ۾ ’منٺار‘ چئي ٿي سنياليان سرو،
من مون ڪي ني ملير ۾ سو هاشمي هيڪر!

◆

راڳڻي: لوڙائو   تار: ڪلواڙو

ڪافي

ٿلهہ: لڳا وڃي يار سان، دوست دلدار سان،
نيڻ نماڻا، تنهن سهڻي سردار سان وو.

دوست دل نيڙي، قابو وڃي ڪيڙي،
آئون بيوس ٿيئڙي، ڪنهن عجب اسرار سان وو.

آئون جا وبچاري، محبت ماري،
توبهہ منهنجي زاري، صورت جي سينگار سان وو.

حڪم ٻٽي ويو دلڙي ڪٽي ويو
هينئڙو هٽي ويو جهٽي جهلڪار سان وو.

اٿم ارادون، من جون مرادون،
ٿينديون دل شادون، جي ملين 'منٺار' سان وو.

◆

راڳڻي: جهنگلو

تار: تين تار

ڪافي

ٿلهه: منهنجا يار محبوب کي ڏيج سلام، جي ملهه جا خريد تنهنجا آهيون غلام.

آئون ٿي ڪريان آزيون انتظاري، ميجيا مدامي سر برداري،
جي رانجهو! رسڻ جي تون مون سان ڪج ڪام.

تنهنجا آهن اسان ڏي حرف حسابي منهنجون ملايون مڙيئي ڪر معافي
جي رنج ڪوم رکج مون تي الله جي نام.

تنهنجي طلب ۾ آئون ٿي ڏينهن ڪٽيان، محبت اوهان جي مور نه مٽيان
مٺي پچاڻان ٻيي اندر مقام.

سڪان سدا مند تنهنجي ديدار کي رهي ملڻ جي مراد 'منٺار' کي،
حب هينئڙي منجهه مون کي هادي اها هام.

◆

راڳڻي: جهنگلو تار: تين تار

ڪافي

تلهہ: لڙ لهرين ۾ لڙهيون وڃان ٿي، مئيءَ جي مدارت توتي ميهار.

واڳو اڇي وريا مئي جي مارڻ لاءِ، آيا مڇ مانگر قوت ڪرڻ لاءِ،
ٻيا سو لک سنبري آيا سيسار.

امر نصيبن جي آنديس اوڙاهہ ۾، دلو ڀڄي پيو وچ درياءَ ۾،
ڪرم سندم، ڪونهي ڏوهہ ڪنيار.

مون تي ائين ڀانيو تہ ڪنديس ميلو، ايندي اوڙاهہ ۾ ڀڄي پيم پيلو،
هاڻي ڪانهي ڪنڌي تو دلبر ڏار.

4. سڄڻ درياءَ ۾ منهنجو دانهون، تج حمايت اچج اوراهون،
ماڙمتي ڪر ڪا 'منتار'.

◆

راڳڻي: جهنگلو تار: تين تار

ڪافي

تلهہ: رائا! رب ڪارڻ رس م اسان سين، ڪاڪ ويچاريءَ تي ڪرهل وار.

هيس اصل کان آئون اڄاڻي، سوڍل سائين ننگڙو سڃاڻي،
ماڻن سان مومل کي م مار.

جهڙي جي تهڙي آهيان تنهنجي ٻانهي، اسم خدا جي ڪر احساني،
لاهه گوندر گڏ ڏينهڙا گذار.

آئون ٿي ڪريان آهون درد جون دانهون، شان سڃاڻي اچج اوراهون،
چڙهيس تنهنجي نالي نظار.

چئي ’مننار‘ مون ڪئي توبهه زاري، پاند ڳچيءَ منجهه پاتيم ڳاري،
پرچ پرين تون منهنجا اڱڻ اجار.

* * *

راڳڻي: جهنگلو
تار: تين تار

ڪافي

ٿلهه: مارئي! مارن جو مان مَ وڃانءِ، ڏاڏاڻو ڪم ڪيُم لڄاءِ.

تنهنجا اباڻا آهن اُهيئي، جن جون ڄايون ستيون سيئي،
عيب انهن کي لنبو م لاءِ.

اهي ڪنگڻ چڱا اٿيئي ڪچ جا ڪوڙا، عاج عمر جو چوڙم چوڙا،
تنهن سومري جو سون، پنهوار! م پاءِ.

اچي عمر وٽ، چڙهه م ڪٽن تي، وڃي واريءَ ۾ ويهج پٽن تي،
ايل اباڻو سو پار پڇاءِ.

چئي ’منٺار‘ توکي مارو نه ڇڏيندا، وٺي ويڙهيچا وطن ۾ ويندا.
جتي تنهنجو ٿو جوڙ جڳاءِ.

◎

راڳڻي: ڪسوري تار: تين تار

ڪافي

ٿلهه: ٻيو ڪو نه سورن منجهه پائي، ٻڌ ڪشي ڪمر ٿي راهي، وي

هڪڙو آيو آهين، ٻيو پولو چو ٿو پائئين.
وري هڪڙو ويندي هتانهين، جتي ڪاري قبر اونداهي وي.

ٻيو ڪو م هلائج حيلو، توسان مولي ڪرائيندو ميلو
جتي ناهي واهه وسيلو اُتي واحد ٿيندئي واهي وي.

دل سرور ڏانهن سچاٽي، ايمان يقين جي آٽي،
تان توسان سو ٿئي ساٿي، ڪري هو هنڌ منجهه همراهي وي.

ابراهيم آڙاهه منجهه آيو يوسف ٿي قيد ڪمايو
رضا تي شمس چم لاهيو منصور قبولي ڦاهي وي.

'منٺار' گهٽيون سڀ گهورج، اهي ڏيهه ڏسيون سڀ ڏورج،
ولهار وسيون سڀ ووڙج، توکي مان ملي تنهنجو ماهي وي۔

◎

راڳڻي: ڪسوري تار: تين تار

ڪافي

ڏٺم ديدار دلبر جو، وساريان ڪيئن نٿو وسري،
جنهن جو مٽ ناهي مغرب ڏي، نڪو هند سنڌ، نڪو بصري۔

پون مون کي پور پلپل ۾، سڙي جند جان جل جل ۾،
درد ڪن دور من دل ۾ عشق جي آڳ پيئي اُسري۔

منجهان سهڻي يار جيءَ صورت، منهنجان سڪ سور جي سبورت،
منجهان محبوب جي مورت، نظارو ٿو نينهن جو نسري۔

جيئن لاڳاپا پنيور جا لاهي، سسئي هلي ڪيچ ڏي ڪاهي،
جتي ڏٺو محبوب مون آهي، هيءَ گولي تنهن گام ڏي گسري۔

چوي 'منٺار' دردن وار، جنهن کي آهي، عشق جو آزار،
جسم جند جان تنهن جو وار وار، پيارل يار لاءِ پسري۔

◎

راڳڻي: ڪسوري تار: تين تار

ڪافي

ٿلهه: ڪير آهي ڪافر، ڪير مسلمين، عقل پنهنجي کي ڪر تون آمين.

تو ۾ ڇا بدايت، تو ۾ ڇا هدايت، ڇئو تہ درس تو ۾ ڇاهي دين.

دل ۾ دوڙج، وجود ۾ ووڙج، ورونهن انهيءَ ۾ ٿي غمگين.

پاڻ ۾ پاڻهي، جڏهن تون سڃاڻي، پوءِ ٿئين فقيرن سين نام نشين.

اي ’منتار‘ سالڪ ٿي سمجهج، تان پوءِ ٿئين هوند سرت سمين.

* * *

راڳڻي: ڪونسيو تار: تين تار

ڪافي

ٿلهه: الحمد سوين شڪرانا! اڄ دوست اڱڻ آيو دلبر.

وو محبت ميگهه ملاريون ڪيڙيون، لک باغ ڪليا بستانا،
ءِ وٺو مينهن قرب جو ڪڪر.

وو آسون اُميدون پنيون دل جون، ڪٽي الله ڪيا احسانا،
جو خاوند پاڪ خدا پرور.

وو سپ ڪنهن چال سڏريل سوڏو ٻي جا صورت سنديس سبحانا.
مٺ نہ جنهن جو مهتاب قمر.

وو چئي 'منٺار' مني محمد تان، پنهنجو سر تہ ڪنديس قربانا،
من سنت قبول ڪري سرور.

* * *

راڳڻي: پهاڙي
تار: داڏرو

ڪافي

ٿلهہ: سو سردار تجلدار آفتاب مون ڏٺو.

وو جيئن چنڊ تارن ۾، وي چوڏهينءَ رات جو چٺو
وو تيئن قمر قوت دار، سو مهتاب مون ڏٺو.

جنهن جا ملڪ آدمي، ٻي ساري خلق سلامي،
سو ساري عرب عجم روم جو نواب مون ڏٺو.

جنهن جي جوت جي جهلڪار، سارا عالم اُجاريا،
تيئم حضور ظاهر نور، ريءَ نقاب مون ڏٺو.

چئي 'منٺار' ڪو اسرار، ٻي تعريف ڇا ڪبي،
قلب ڪنن، دل جي اکين سين، اهو خواب مون ڏٺو.

راڳڻي: پهاڙي تار: داڏرو

ڪافي

ٿلهہ: مون کي معشوق، ماريو ملوڪ حسن بندوق هٽڻ سين،
جو هٽي ٿو هوڪ دناليون، ڏوڪ ويتر، ڪوڪ ڪرڻ سين.

جنهن جا زلف نانگ، ڪرن سانگ، وجهن وات ورڻ سين،
پرن واريون، تکيون تراريون، ڊاهيون ٿيون رکن ڍرڻ سين.

اکڙيون ڪئينَ، نسنگ نئينَ، ڪري خون ڪٽڻ سين،
سي ڪيف ڪتاريون، زهر داريون، مارن ٿپ ٽرٽسين.

نڪ جون ناليون، آهن دوناليون، ڊيي ٿي باهہ ٻرڻ سين،
تنهن نظر گهاءُ ڪيس، مداءُ ٿيس، قريب مرڻ سين.

ڏندن داڻ، جيئن ڪماڻ، ٿيا چپ چاڙهہ، چڙهڻ سين،
ٻي منجهہ زبان، قئبر ڪان، چٽي دست ڏرڻ سين.

چئي ’مننار‘ درد وار، ٿيس شڪار، چرڻ سين،
جيئن امير، هٽيو تير، ٽا ڪن هاج هرڻ سين.

* * *

راڳڻي: پهاڙي تار: داڏرو

ڪافي

تلهه: بنا ڏوهه بالم يار! منهنجي دل قيد ڇو ڪيئي.

آهي دائم دولت تو سندي، ملڪيت ڪانه ڪا ويئي،
پوءِ زلفن واري وجهي ڳاري، لاءِ ڪچاڙي جي ليئي.

جسم جان مون سندي، حسن جي تاب سان تيئي،
پوءِ دل ويچاري بيقراري، ڪنهن خمار سين ڪيئي.

ڪشي ڪتاري، توبهه زاري، حسن واري جا هنيئي،
يا ڪنهن مت ڏنئي مخلوق، يا پنهنجي روح ڪان پيئي.

مون کي انهيءَ چال، سندي ڳالهه چٽي ڇو نٿي ڇيئي،
مٿي 'منٺار' رتي يار ڪا نه قياس جي ٿيئي.

◎

راڳڻي: ڪوهياري تار: داڏرو

ڪافي

تلهه: ڪيچ ڏي وڃڻ جي م ڪر وو
ساڻ ڀلائي جي ويهه تون ڀنڀور ۾.

وو تيئن تون محبوب متان ڪرين، جيئن ڪيس مادر پدر وو.

وو آئون تہ اصل ڪئون آهيان، ڪمبخت ڪمتر وو.

وو مون کي تون سيڪارج منهنجا پرين! جيڪا هجي جام پنهل! تنهنجي پرو وو.

وو متان تون ڇڏين ’منتار‘ کي نجان گڏ ساڻ سفر وو.

◆

راڳڻي: بسنت تار: تين تار

ڪافي

ٿلهہ: بسنت جي گل بهاريءَ جا، سي گهرجن رنگ رتول محل ۾.

تيتر ڪم جا ڪين ٿين سي، ڪنهن شهزادي جي سڏاريءَ جا،
سي جيتر آهن جوءِ جهنگل ۾.

جهنگل ۾ آهن حيوان پيا، جي شائق نہ آهن، هٻڪاريءَ جا،
جنکي اچي نہ عطر، عقل اٽڪل ۾.

سمجهي سڃاڻن گوهر گلن کي، جي لائق آهن سرداريءَ جا،
جن جي اک اپٽل آهي، روز اول ۾.

چئي 'منٺار' انهن مردن کي، مليا هوش هينئان هوشياريءَ جا،
جن اها تانگ سڃاتي، پنهنجيءَ ٿل ۾.

◆

راڳڻي: مانجهہ
تار: اولنگهہ

ڪافي

تلهہ: ڪئين ڪسي قربان ٿيا، هزار عاشق جا،
آئون ٻڌايان ڪيترا، تن پار عاشقن جا.

حسن مير حسين، ٻئي سردار عاشقن جا،
ٻيا بہ ڪربلا ۾ ڪئين ڪٺا، بردار عاشقن جا.

ءِ ڪنڌ ڪپيل هئا، مثل عطار عاشقن جا،
سوري مٿي سر هئا، هسوار عاشقن جا.

هئا مجروح جسم، تن زخم دار عاشقن جا،
تہ بہ هوت ڏي دليون هينئان، هوشيار عاشقن جا.

روح رضا ۾ رهيا، هموار عاشقن جا،
منهن منور هئا جدا، ڏڙ ڏار عاشقن جا.

لڪين سر لٽيا هئا، لاءِ ديدار عاشقن جا،
جان ڪان جدا ٿيا، ڪاپار عاشقن جا.

گهاٽي *منجهه گهمڻ جا، هئا اقرار عاشقن جا،
پرن ٿا سخن اهي، سچيار عاشقن جا.

مجني جهڙا مست هئا، سالار عاشقن جا،
ٿيا فنا منجهه يار، لؤ لؤ وار عاشقن جا.

اهي مختون ملامتون، سر بار عاشقن جا،
طعنا بديون تهمتون، ڳل هار عاشقن جا.

سور ۽ سختيون اهي، سينگار عاشقن جا،
مطلب مقصد مڙوئي، منجهه يار عاشقن جا.

جي پڇين مون ڪان، ميان پرڪار عاشقن جا،
تہ الله تي اهڙا ڪيا، آچار عاشقن جا.

اجا بہ گهڻا آهن قصا، بيشمار عاشقن جا،
هي اوصاف ڇيا ٿورڙا، ’منٺار‘ عاشقن جا.

* * *

راڳڻي: جوڳ
تار: تين تار

ڪافي

تلھ: وڃي پھچائي پرين کي منھنجو ڪاغذ ادا ڪانگل!

لکيم لڙڪن ساڻ روئي سنيھو يار ڏي سوئي،
جنھن منجھ حال منھنجو ئي، آھي خبر ساري ڪل.

چٽي منھنجي چھنب ۾ ڪر تون، سگھڙو اڏام بر سرتون،
وڃي ويھ دوست جي در تون، توڙي ھجي مھل يا ڪمھل.

ٻيون زباني تون ڪجان زاريون، ساڻ نياز نيزاريون،
پائي ٻگل پاند ٻڳچيءَ ٻاريون، پيرين پئجان منجھ پلپل.

ٻيو پارون 'منٺار' جي ميڙيون، ڪج ست ست ڳڏ پيڙيون،
آزيون ڪج يار وٽ اھڙيون، جيئن اچڻ عجيب جو ٿئي شل!

* * *

راڳڻي: جوڳ
تار: تين تار

ڪافي

تلھ: آندو قاصد ھي ڪاغذ اڄ محبوب جو مان ڏي

رکان پنبڙيون پيرن تي سر قاصد جي قدمن تي،
چنڻي پرين جي چشمن تي، جا لکي مڪي لاڏڻي لاڏي.

آيو پرين جو پروانو مليو مضمون سو آسانو
جتي عجيبن جو آستانو پئي دل ٽڪيو تاڏي.

سو مون پروانو پڙهايو سڻين سمجهي مون دل لايو
تہ مون کي عجيبن آهي آڻايو آئون ڪنڌ ڦيريندس ڪاڏي.

چئي ’منٺار‘ منهنجون مدايون، تو ڏسي نہ عجيب اگلايون،
ڪري بچڙن سان پلايون، اهو پهت سندس پيءُ ڏاڏي.

◎

راڳڻي: جوڳ تار: اُڏڪ

ڪافي

ٿلهہ: هٿڙو مون تان متان لاهين، ڪمڙا ڏسي سندم ڪوجها.

پنهنجيءَ ڪمائيءَ ۾ ني وي، آئون آهيان شرمائي وو ميان!
حجت هٿيو سهڻا سائين! حجت هٿيو ٿيئي پاهين.

نالي تنهنجي ني وي، آئون پئي سڏجان وو ميان!
شل ننگڙو اهو سهڻا سائين! شل ننگڙو اهو تون نباهين.

جي عيبن واري ني وي تہ بہ آئون تنهنجي وو ميان!
تو نيٺ ڇڏڻ سهڻا سائين! تون نيٺ ڇڏڻ جهڙو ناهين.

چئي ’منثار‘ ني وي آئون اُميد نہ لاهيان وو ميان!
تون عيب ڍڪڻ سهڻا سائين! تون عيب ڍڪڻ جهڙو آهيان.

◆

راڳڻي: آسا
تار: تين تار

ڪافي

ٺلهہ: سمهڻ سيج بندن تي مون نہ جڳائي وي ميان عمر! مون نہ جڳائي

ياد ملير جني کي پيندو الٿ اوسيئڙو ان کي ٿيندو
روئندي رات سڄو ڏينهن ويندو سي هسنديون ڪين هنڌن تي.

منهنجون مناٽيون آهن اهي ئي جي ست ۾ گذارين سرتيون سيئي،
مائٽ مرڪن انجا مڙيئي، جيڪي پرين پنهوار جي پنڌن تي.

اٿم اُميد اتي آئون ويندس، آزيون ۽ نيازيون ان کي چيندس،
پيرين پنهوارن کي وڃي پيندس، رکي سر قدمن تي.

عمر! خيال سمجهہ تون پنهنجو هيءَ تہ مناسب ناهي تنهنجو
چئي ’منثار‘ آهي ننگ منهنجو اني ايل وندن تي.

◆

ڪلام فقير ولي بخش راڄڙ

ڪافي

ٿل: ڪڏهن اڱڻ تي منهنجي ايندون، جاني جيءَ جيارا.

سال ٿيا ڪئين ساجن سڪندي، منهنجي ساهہ سهارا.

اچي منهنجا درد فع ڪر،ميٽ مرض مونجهارا.

دردن دلڙي ڪئي آهي ديواني، ڪائڻ پيئڻ ٿيا ڪارا.

حاڪم سائين هيڪر هلي آءُ، مڃ منٿ موچارا.

’ولي بخش‘ چئي ور وسيلا، ورنهن ڪيا وسڪارا.

ڪافي

ٿل: دوست مٺا دلدارا وي، مُحب ملو هاڻ هادي حاڪم.

1. سڪندي سڪندي سال لنگهي ويا، سانوڻ سئو سيارا وي،
مون گذاريا سي سڀ ماتم.

2. سواءِ تنهنجي ڪنهن کي سُڻايان، سور اندر جا سارا وي،
اوهين آهيو حال جا محرم.

3. سڪ سورن ڪان وار نہ واندو پريتم يار پيارا وي،
ويڙهي ويا وهلور وهم.

4. پرين پسايو پاڪ پيشاني، نيڻن نور نظارا وي،
قرب وارا ڪي پائي قدم.

5. هر ڪنهن حال ۾ هوئج حامي، جانب جيءَ جيارا وي،
لحظي لاهيو مون تان هي غم.

6. آهن عيب اميق اسان ۾، تن نہ ڇيهہ شمارا وي،
ڪئين پانيان ٿو ڪروڙين پدم.

7. پرين توکي آهيون پرتل، سرور شاهہ سوپارا وي،
ڪير ڪندو پيو ڪوجهن جا ڪم.

8. 'ولي بخش' جا ڪريو قائم، چون جي چوويهہ هزارا وي،
تنهنجي ديدار ۾ دائم سي دم.

◎

ڪافي

ٿل: ساقيا مئي جام پياريو وٺي وحدت جي ڀَري ڀَري

1. مندَ محبت جو پيار پيالو نظر نينهن جو ڏَري ڏَري

2. هٿ تڪبر هئڻ هستي، ساڻ پيڙ ٿين پَري پَري

3. حق هيڪڙائي هردم حاصل، ٻن ٻيائي ٻَري ٻَري

4. دم دم ۾ ديدار الاهي، منجهه ظاهر باطن ذري ذري

5. دور دنيا جي ڳُن ۾ قابو آيو آهيان منجهه اَري اَري

6. زهد عبادت ڪين ڪيو ڪجهه، توهه توهان جي تري تري

7. سُرڪ سڪ جي ڏي سوائي، سُرڪ رِي نٿي سَري سَري

8. ’ولي بخش‘ ڪي پر پيارج، قرب قريشي ڪري ڪري

ڪافي

ٿل: محب مٺا دل جاني وي، آءُ وري تون ويهه نه وساري

1. آئون اصل کان آهيان تنهنجي، ٻانهن جي سائين ٻانهي وي،
توسوا ٻيو ڪير سنڀاري

2. هجر فراق جي هاجي حاڪم، ڦٽي ڪئي دل فاني وي،
وڏو ڏيل ڏکن آهي ڏاري

3. تو سوا هت منهنجو منڙا، هئہ هئہ حال حيراني وي۔
اوکيءَ مان وچ پار اُڪاري۔

4. مرض مروٽي ڪئي آهي موڳي، جوڀن جند جواني وي،
ساهہ سدا توکي ساجن ساري۔

5. آئون اصلئون عيبن پُريل، تنهنجو مٽ ناثاني وي،
پيل آهيان تنهنجي پناري۔

6. مون جهڙيون سوين سڪن ٿيون، پرڏيهہ سڄو تنهنجو ڏاني وي۔
آئون بہ لڳل آهيان تنهنجي لاري۔

7. ساغر سڪ جا ڏيئي سوايا، محب ڪيئي مستاني وي،
پٽ پرت جا پُر پياري۔

8. پوئي پاتيم پرين پارس، تنهنجي ڳڻن جي ڳاني وي،
واڳ وصال جي آ تون واري۔

9. سوا تنهنجي سهڻا ساجن، زهر پايان زندگاني وي،
ڪيل قول پرين اڄ پاري۔

10. ’ولي بخش‘ چئي ورهہ وڪوڙي، دلڙي ڪئي ديواني وي،
چڙهي آ تنهنجي نينهن نظاري۔

ڪافي

ٿل: دلدار دلڙي ويو ڪٽي، هوناز پرور ناز سان،
زور جرئت نا هليو تنهن، ناز بي انداز سان.

1. جيئن باز ڪو بانشو اچيو ٿو منجهہ چڙي چائي چنبن،
چا چڙي ڪاوڙ ڪندي، تنهن شوق جي شهباز سان.

2. پهرين پيارل پيار ڏيئي، مستان دل مجروح ڪئي،
من موهن موهي وڌي، رمزن واري ڪنهن راز سان.

3. عيش ۽ آرام سڀ، ان جي نهوڙي ناز نيا،
هاٽي رات ڏينهن رهڻو پيو سڪ سوز ۽ گداز سان.

4. باقي رهيو هڏ ماس چم، سو پيو ڳڻتين ۾ ڳري،
عقل مت ٻئي پيا منجهي، هڪ گهور ۽ غماز سان.

5. ان جي رفتار ۽ گفتار ڪئين، ماڻهو ملڪ موهي وڌا،
حورن پرين حيرت لڳي، پرين سندي پرواز سان.

6. 'ولي بخش' جو وس نا هليو من ڪو ترس تنهن ڪي پوي،
پيزر بندو بردو بنيو ان لنئون واري لحاظ سان.

ڪافي

ٿل: ويهہ نہ منهن تون مٽي مٽي، پرديسيئڙا پريت لڳائي.

1. مندون موٽي ملڻ جون آيون، ورِي ورڻ جون ڪرڪي وايون،
جيءُ نہ توري جٽي جٽي، جاني ڇڏم تنهن کي جلائي.

2. بازي برهہ جي يار بنائي، گهور نيڻن سان دلڙي گهائي،
ڪٽي وبون تون ڪتي ڪتي، ڏيئي راز ڪو رمز رلائي.

3. وڃي يار يڪو رهيون ويهي، ڪري ڏکن ۾ منهنجي ڏيهي،
سڪ سورن ۾ سٽي سٽي، پيچ پرت جا دل کي پائي.

4. جنهن سان تو هو گڏ گذاريو تنهن کي تو نہ سڄڻ وري ساريو
ڪيئن پلا اهو ڪتي ڪتي، ڳالهيون تنهنجيون ڳايو ڳائي.

5. ’ولي بخش‘ ڏي وري ورڻ جي، ڪر پيارل پير پرڻ جي،
تہ ڳالهيون ڪريون ڪي ٻتي ٻتي، اڄ تون پنهنجو پاڻ پلائي.

ڪافي

ٿل: سهڻو ساميئڙو دلڙي لٽي ويو. دلڙي لٽي ويو ڪو دم ڪٽي ويو.

1. وڇڙو اصل هو وطن ويراڳي، سچو سنياسي سامي سهاڳي،
رام ريجهايو جوڳيءَ جاڳي، مون ڪان مهيسر منهڙو مٽي ويو.

2. مون ڪي ملي من مرد مهيسي، عاشق عشق جو اصل اويسي،
هتان هليو ويو پورب پرديسي، سڪ سورن جي سير ۾ سٺي ويو.

3. ترڪي ترڪ ڪي ترڪ ڪيائين، ڪين بنا پيو ڪين ڪنيائين،
سڪان ساريان آئون سدائين، ڏيئي درد دل ڪي دلڙي ڦٽي ويو.

4. نتگ نباهي نيهي سو نيندو اٿم اميد تہ ڪين ڇڏيندو،
پنهنجو پاڻ سان گڏ گڏيندو، سڳو سڪ جو وجهي وٺي ويو.

5. جوڳي پنهنجو جيءَ جلايو نانهن تي نانگي ناٿ نمايو،
ولي بخش تنهن ڪان ورهہ وهايو ڏيئي جهام جهوري جيئڙو جهٽي ويو.

◎

ڪافي

تل: اچا ڪو نہ آيو ڪ، قاصد قريبن،
وريو ڪو نہ وانگي سندو يار سڄڻن،

1. سندن شان شاهي آئون نوڪر گدائي،
ڪريان چا وڏائي اڳيان عجيبن.

2. پلا ڪندا پيرو ساجهر سويرو،
مٿيندا نہ ميرو ملان شال مجيبن.

3. ويل نہ وساريان هنجون روز هاريان،
نڪريو نهاريان نرتئون نجيبن.

4. پل پل پچايان اميدون نہ لاهيان،
ولي بخش واهيان هنجون لاءِ حبيبن.

ڪافي

ٿل: ادا ساٿي سڄڻ کي منهنجا سلام ڏج ساري.

1. پئج پيرين منهنجي پارا- پائي ڳچيءَ ڳل ڳارا،
سنيها هي چئج سارا- مٺي محبوب موچاري.

2. وصل جي واڳ هاٿي واريو- نہ مون کي ماڻن سان ماريو
ڪيل پنهنجا قول پرين پاريو- چئج دل لائي دلداري.

3. وڃي ٿو حال ٿيندو هيٺو- لڳي ٿو ناچندو ڦيٺو
درد وڏي ٿيو ٻيٺو ٽيٺو- ماريو انهيءَ آ مونجهاري.

4. حياتي مثل آهي حُباب- هٽايو پردو حجاب،
پسايو منهن مٺا مهتاب- اچو ننگ پنهنجو نهاري.

5. اسان جا عيب اگلايون- ڍڪيو ڍولڻ ائين ڍلايون،
ٻي جا ناهيون تنهنجا آهيون- پيل اصل کان پناري.

6. ٻيا ٻہ عاشق اتي اهڙا۔ ڪي مون کان وڏڪي مون جهڙا،
ڏسڻ منهن لاءِ ڪريو ميڙا۔ پيو هر ڪو ٿو پڪاري.

7. ڪجان اهڙي اُتي آزي۔ نمي نوڙي تون نيازي،
ريجهائي تون ڪجان راضي۔ اڇي مَن پوءِ اوطاري.

8. مٺا محبوب دل جاني۔ رهي ٿو حال حيراني،
ٿي آضعيف زندگاني۔ چيو ولي بخش ويچاري.

* * *

ڪافي

ٿل: ٻاهہ برهہ جي يار ٻڙڪائي۔ ڏاڍو ڪو ٻارڻ ٻاريو ٿئي.

1. نازن وارا ناز ڏيکاري۔ مون کي ماريو نہ جياريو ٿئي.

2. گُهنڊ گهونگهٽ سان دلڙي گهائي۔ محب ماڻن سان ماريو ٿئي.

3. خوش هجين تون يار سدائين۔ مون کي تہ خوشين کان ڪاريو ٿئي.

4. مون ضعيف بي زوريءَ ڪي۔ ڏاڍو ڏاڍ ڏيکاريو ٿئي.

5. جلان جدائي ۾ آئون جاني۔ تو ساجن ڪين سنياريو ٿئي.

6. ولي بخش کي برهہ بجائي۔ تِرَ نہ ترس ڪو ڏاريو ٿئي.

* * *

ڪافي

ٿل: اٿي جاڳ جوڳي- تون جاڳي جفا ڪر،
ڪيل قول پنهنجو واعدو وفا ڪر.

1. اٿئي سانگ ساعت- دنيا دم گذر آ
اٿي رهنماِ تون منو مصطفيٰ ڪر
سڄي سخت ڏاڍو- ستاٽو سفر آ.

2. ٿي هوشيار هل تون- دنيا آهي دلبو
نہ رهيو ڪو رهندو- هتان نيٺ هلبو
اٿئي خيال خالي- نہ خالي خفا ڪر.

3. آهي دم غنيمت- دلدار دم ۾
فڪر سان قولج- غازي ٿي غم ۾
فڪر فيض آهي- سو سوسو دفعا ڪر.

4. مٿي موت تنهنجي تون غافل گذارين،
کليو کايو سمهين- نٿو دم سنيارين،
جاڳي تون جاڳي- ڪي نيهي نفعا ڪر.

5. ولي بخش واحد- دم نہ وسارين،
پنهنجي پاڻ ۾- سونر تئون نهارين،
تنهنجو تو ۾ آهي- تون سينو صفا ڪر.

* * *

ڪافي

ٿل: جيئو جانب سدا جڳ ۾- متان مون کي مٽا مٽيو.

1. ڏکيا آهن ڏينهن مون ڏٺڙا- وره جا مينهن سر وٺڙا،
ملو جيڪر مون کي مٺڙا- ته پوءِ جڻ مون سڀئي ڪٽيو.

2. ساريان آئون ڪين ٿو سُڪڙا- درد دل ۾ دکيا دکڙا،
ڏنو ڏاڍا مون کي ڏکڙا- تني مان ڇا توکي وٺيو.

3. نه ٿيو ظالم ڇڏيو ظن کي- تارون توکي پاتيون تن کي،
ميخون محبت سنديون من کي- سي متان پانهيون پرين پٽيو.

4. اچو فضلئون ڪري ڦيرا- ڀري ڪي پرت جا پيرا،
جلن ٿا جيءُ اندر جيرا- اچي ڪو دم پرين ڪٽيو.

5. مڃو منٿون منهنجون ميڙيون- چئو جهڙيون ڪريان تهڙيون،
عادتون ڪيم ڪريو اهڙيون- سڪڻ جي سوز آهيان سٽيو.

6. ڏيانڙو دل ۾ ڏر جو- قدم ڪو قرب جو ڀرجو،
ولي بخش ڏي وري ورجو- فراڪن جو آهي ڦٽيو.

◆

ڪافي

ٿل: عمر مرم مارن جو مون کي ٿو ماري، وڃان آءُ ويڙهيچن انهن جي اوطاري

1. لٽم خواب خاصو وصن ويئي آهيان، وڃي پيش پنوهارن جي آئون پيئي آهيان
ڏنا ڏيڍ ڏاڍا ماروءَ موچاري

2. ڪري ظلم ظالم ڪئي بند باندي، منهنجي مارن لاءِ آهي دل ماندي
سندم ساهه سانگي سدا ٿو سنڀاري

3. تنهنجا پٽ پٽيهرا اوڍيان ڪين آئون، مون کي لاڳ لوئيءَ جو ڏاڍو ڏنائون
سو پهري پنوهارن پوان آئون پناري

4. هتي هاڻ نه ڄاڻان ڪهڙا پهر پيندا، هُتي مون کي مارونچان ڪيئن چيندا.
انهيءَ مير مون کي ماريو آ مونجهاري

5. پڪا پال پيهيون اڏين اباڻا، ڏيو سڻ سيراندي ڪن واري وڃاڻا
اچي جيڪو اُجيو گن پر پياري

6. ڪيا ڏٺ ڏوتين سان مون گڏجي گذارا مون کي مور نه وسرن مارو موچارا،
وري شل وطن تي واحد واڳ واري

7. پون ياد پل پل پڪا ۽ پنوهاريون، وساريان نه وسرن ساٿيهه سنگهاريون
اهو ڏيهه ڏاڏاڻون من ڏاتر ڏيکاري

8. چئي ولي بخش ويڙهيچن لاءِ ويٺي واجهايان، ملان شل ماڙيچن اميدون نه لاهيان
اڳيان ڪيت خوش تي ڪلي من ڪيڪاري ◎

ڪلام فقير محمد بخش ’ضامن‘

ڪافي

تلهہ: وارج واڳ اسان تي واري، سرور شاهہ سوڀارا، سائين سچارا.

چميو هت چشمن تي چايان، پرين سندئي پيزارا، لک لک وارا.

ٻول ٻڌل تنهنجو آهيان ٻانهون، محب مٺا منٺارا، قربن وارا.

توريءَ ڪنهن سان ڪين جي سليمان سور سٽي سي سارا، ڪٽجئين آرا.

دهرا دان ڏيو ڪي دلبر، پرين آهيون پئينارا ڳچيءَ ۾ ڳارا.

وهمن مون کي آهي ورايو ميٽ مرض مونجهارا، پرين پيارا.

’ضامن‘ پيئي نال نيو مون، هي عرض ڪريان اظهارا، سٽجان سارا.

✷

05-06-2014

ڪافي

تلهہ: هت ڪير نہ ڪنهنجو آهہ،
وک وڏاءِ پوک لٽي تو پنهنجي سيڪو.

عمل بنا انسان اجايو پاڙ نہ پنهنجو پڏاءِ،
وک وڏاءِ.

سخن سچا جي چڱا چئي ويا، ثابت سيئي سڻاءِ،
وک وڌاءِ.

گرم سرد سڀ سر تي سهي هٿ، پڙ ۾ پاڻ پچاءِ،
وک وڌاءِ.

بنهه ڏس بيڪار تون آهين، ته چڱو کين چواءِ،
وک وڌاءِ.

نياز منجهان هل سرڙو نمائي، هستي هوڏ وڃاءِ،
وک وڌاءِ.

محب مٺو منٺار اٿئي جو سوئي تون سرچاءِ،
وک وڌاءِ.

’ضامن‘ هٿ مضبوط اٿئي جي، ڇرڪين پوءِ چالاءِ،
وک وڌاءِ.
13-02-2014

✻

ڪافي

ٿلهه: مٽيءَ کان کين مڙ ايڏو مٽيءَ سان تون مٽي ٿيندين،
ڪرت ڪا ڪر ڪمائڻ جي، اڳيان نہ تہ ساڻ ڇا نيندين.

مٿيءَ تي هٿ هلين ٿو تون، ادا آڪڙ منجهان اڙجي،
اپٽبي اک اتي تنهنجي، مٿيءَ مهمان جت ٿيندين.

مٿيءَ مان هي بڻيو بوتو، مٿيءَ ۾ ويندو سو واپس،
اتي اعمال ڪم ايندئي، جيڪا هٿ پوک پوکيندين.

اڪيلو جيئن آهين آيو اڪيلو ويندين تيئن واپس،
مٿيءَ کان ماڻُ پوءِ ملندءِ، مٿيءَ کي ماڻُ جي ڏيندين.

ڪري وٺ اهڙو ڪو ’ضامن‘، ضمانت ڏي پڪي جيڪو
هوندو گڏ راهه ۾ رهبر، پڄي منزل تي پڪ ويندين.

✷

21-12-2014

ڪافي

ٿلهه: عين جون اکيون سندئي، روشن ڪري ڏس رام کي،
ڪٽ قلب جا لاهه تون، ڇڏ عيش ۽ آرام کي.

حرس ۾ هٿ گم ٿئين، جنهن جي ڇٽي تي تون لڳي،
نهڙ نيندئي سو ڪڍهن، ڇڏ نفس تنهن ناڪام کي.

دنيا نيو جن کي هتي، پنهنجي ڦاسائي فند ۾،
ڌيان تون ڏيئي ذرو ڏس انهن جي انجام کي.

ويچار ويهي ڪر ڪٿي، تہ ڪين آهين ڪجھ بہ تون،
پوءِ پاڻ ڇالاءِ ٿو پڏائين، ڇڏ اجائي هام ڪي.

گھيڙ اوڪا سپ لنگھي، پهچڻ گھرين جي پار تون،
تہ هرس مان ڪڍ پاڻ ۾ ڏس پرين جي پيغام ڪي.

مرد ٿي ’محمد بخش‘ تان، حل ٿين مشڪل مڙئي،
اي ’ضامن‘ مرشد جا ڏسيئي، مخفي انهي وٿ مام ڪي.

20-01-1992

*

ڪافي

ٿلهہ: مٺا هاڻ موٽي وري آ وري آ،
نہ ساعت سوا تو سري آ سري آ.

پون ياد هر هر هتي قول تنهنجا، نہ ڪا ڳالهہ تن مان پري آ پري آ.

ڪري ضبط سا ٿي نہ ڏي دانهن ڪنهن کي، دردن سان دلڙي ڀري آ ڀري آ.

لڳي تو بنا هر طرف پئي اداسي، نہ رونق رهي ڪا ذري آ ذري آ.

رهو ڏار ٿا خوش سڄڻ يار ليڪن، اها ڳالهہ مون لئہ ڳري آ ڳري آ.

ڪبي ڪين ظاهر ’ضامن‘ ذري ڪا، اندر آڳ جيڪا ٻري آ ٻري آ.
28-10-1992

*

ڪافي

اسان جو حال هيءُ سارو توکي معلوم آ هادي،
مخالف مات ڪر سارا، تني سان ڪا ٿئي تادي،

جهڙا آهيون تهڙا تنهنجا، ڪِنا ڪوجها نہ ٻي ڪنهن جا،
درد سڀ دور ڪر منهنجا، گهڻو دل تي آهي ماندي،

جني تي تو رکيو رايو تني کي پار پهچايو
هتي ۽ مهند مرڪايو ٿئي اهڙي ڪا امدادي،

هڪل سان ٿيو اچي حامي، مدد ڪريو ڪا الحامي،
ڏسون ڪا ڪانہ ناڪامي، اها آهي صدا سادي،

آهيو هِت هُت سندم ’ضامن‘، ٿئي مايوس پوءِ ڇو من،
دفع ڪريو سيئي دشمن، اٿم هيءَ التجا آندي،
05-06-2014

*

ڪافي

خزائن ۾ ئي ڳوليون پيا، بهارن جي ڪا بوُ ناهي،
ٻڌايون حال دل ڪنهن کي سڄڻ اڄ روبرو ناهي.

عجب هن دور ۾ يارو وڪامي پيار پئسي تي،
اڳ جهڙي عاشقن جي ڪا، رهي اڄ آرزو ناهي.

هتي هر روز ڏسڻو تو پوي ويرانو گلشن کي،
ڪئي تي ڪوڪ ڪوئل جا اها ساڳي ئي ڪو ناهي.

سڀئي دنيا جا سهڻا جي ٿين گڏ جاءِ هڪڙي تي،
شڪل ۾ منهنجي جاني سان، هت ڪوئي هوبهو ناهي.

تڏهن منزل تي پهچڻ ۾ ٿئي دقت ٿي اي يارو
جڏهن دل ساڻ انهيءَ لاءِ ڪائي جستجو ناهي.

ڇوي ’ضامن‘ سندس مشڪل پيو ٿو وقت هت گذري،
ٿيو افسوس هي آ جو خوشي ڪٿ سوبسو ناهي.

*

ڪافي

سدائين مون هي سمجهيو هو تہ منهنجو دلربا ٿيندين،
اهو سوچي نہ سگهيس ٿي تہ تون مون مان خفا ٿيندين.

پٽو پهرين نہ پيو مون کي، ڇڏي هت هيڪلو ويندين،
اهو اڳ ڪو نہ ٿي سمجهيم، سڄڻ تون بيوفا ٿيندين.

سندئي سڀ جفائون مون، سٺيون سهڻا ستمگر پي،
هميشہ هي ئي ڀانيم ٿي، سندم ئي تون مٺا ٿيندين،

صنم مون پيار تنهنجي کي، ڪڏهن دوکو نہ سمجهيو هو
نہ ڄاتم هي حقيقت ٿي، پري مون کان صفا ٿيندين.

مڙئي، مونتي ميارون ٽيون، مٺا تون معاف ڪر هاڻي،
اڃان مون کي اميد آهي ته، دردن جي دوا ٿيندين.

هتي ’ضامن‘ سڄڻ سائين اڃان آهي اميدن ۾،
هي پانيان ٿو ملي مون سان، نه مون کان تون جدا ٿيندين.

*

ڪافي

موڳا مَ ٿيءَ مغرور، جو پنهنجو سمجهين سو ماڳ پرايو.

هت اچڻ کان اڳ هئين ڪٿ، قالوابلي جا قول ڪيئي جت،
من تان نه لاهج مور، ته اصل ڪٿان تون آهين آيو.

جن سان اول تو منزل ماڻي، سي ساٿي هت نٿو سڃاڻي،
تن کان ٿئين ڪيئن دور، من تان سڀ ڪنهن آهي مٽايو.

وقت اهو به تو آهي وساريو، ڪوٺي اونداهيءَ ۾ جو گذاريو،
اهو آهي هتي دستور، ته ماضيءَ کي ٿا وِهن ڀلايو.

سفر ڪندو هت آهين آيو، ڪجهه ڏينهن لاءِ ڪنهن ترسايو،
ڪهڙو پيئي پوءِ پُور، ڪيئن تو مالڪ آهي سڏايو.

آئون ۾ چو آهين اڙيو، نفس ندورو اٿئي وڙهيو،
آهي سرسو اهوئي سُور، ته وهمن توکي آهي ورايو.

اڄ يا صبحاڻي موٽي ويندين، واپس اونداهيءَ ڪوٺيءَ پيندين،
ات آڏي هجي يا اسور، ڪم ايندئي جو هٿ تو ڪمايو.

ان ڪوٺيءَ مان ٻه اٿئي اٿڻون، مالڪ سان توکي آهي ملڻون،
’ضامن‘ ڪج ڪو ضرور، ته ونئي وطن ڏي سو وڃي موٽايو.
21-06-2010

*

ڪافي

متان موڳا مُنجهين هيءَ مهل اٿئي، اُٿ رمز رنديءَ ۾ رچ رچ رچ،
جي نچڻ سان ريجهي يار پوي، پل ناچو ٿي پوءِ نچ نچ نچ.

لاهه قلب متان تون، ڪٿ ڪٽي، وٺ وحدت واري وٿ ڪٽي،
جهل جهول اُٿي جهٽ پٽ ڪٽي، پيون ڳالهيون ڇڏي سڀ ڳچ ڳچ ڳچ.

جي تنهنجي قبول ڪا ڪار ٿئي، هت راضي توسان يار ٿئي،
پوءِ پڪ سان بيڙو پار ٿئي، وڃي ڪوڙ ڪپٽ سڀ ڪچ ڪچ ڪچ.

جي دنيا ۾ هن اڙجي ويا، سي قابو تنهن ۾ ڪڙجي ويا،
جيءَ جان سان اُن ۾ جڙجي ويا، تون بيشڪ تن کان بچ بچ بچ.

گڏ مرد جي توسان مور اٿئي، ۽ ’ضامن‘ تنهنجا زور اٿئي،
پوءِ اُلڪو نه ڪوئي اور اٿئي، هيءَ ڳالهه سچي آ سچ سچ سچ.

*

ڪافي

متان تون ڀولڙي ڀُلجان، نچي مالڪ ڪجان راضي،
ڏڻي راضي رهي جيڪر، ڪُتا پوءِ ڇا ڪندا تازي.

ڏسيل گُر سڀ سکج ساري، نچڻ ۾ جي نشانبر ڪن،
نمائي نياز مان سرڙو ڪجان هردم ڀيئي آزي.

آهين تون ڀولڙي ڀوري، رهين ويرين سندي وچ ۾،
ڪيدي ڪلفت ڇڏج ڪينو سدائين رک صلح سازي.

هلائي هٿ سندي مرضي، مقابل ٿيون جي مالڪ جي،
ڪتن ڪئي ڪار تن کهڙي، سکج سو تون منجهان ماضي.

مليو ‘ضامن’ اٿئي اهڙو نہ اُلڪو ڪو ڪرڻ گهرجي،
ڇٽا تنهن جي وٺي دامن، پناري جي پيا پازي.

* * *

ڪافي

ٿين تنهنجا بخت جيڪر، ملئي صحبت فقيرن جي،
رکج تون دل اندر هردم، مٿي محبت فقيرن جي.

نماڻو حال آ جن جو خوديءَ کان سي رهن خالي،
نمائي جي هلن سرڙو اها عادت فقيرن جي.

نوازش جي نظر ڪن جي، ڇڏن تقدير بدلايو
ملي توکي بہ ڪا اهڙي، گهڙي ساعت فقيرن جي.

رهن راضي رضا تي جي، رکي مالڪ سندن مرضي،
ذڪر جو ڪن ذخيرو تا، اها دولت فقيرن جي.

ٿين سڀ ڪم سندئي سَوَلا، نڪي پرواهہ ڪڏ ڪنهنجي،
سدائين روح ۾ رک تون، چڱي چاهت فقيرن جي.

نسب پنهنجو نهاري ڏس، ٿو هت سڏجين فقيرن جو
مبارڪ باد آ توکي، ملي نسبت فقيرن جي.

اٿيئي 'ضامن' سرور شاهہ، جو آ سرواڻ فقيرن جو
ڪندو سڀ معاف مولىٰ ات، ڪيل پارت فقيرن جي.

*

ڪافي

وري ڪالهہ ڪونجن روئاريو هتي،
وطن ڏي ورڻ لاءِ پُڪاريو هتي.

وساري ڇو وينين تون پنهنجو وطن،
اٿئي يار فاني هي سارو چمن،
سبق سڪ جو تن آ سيکاريو هتي.

چيم چو اوهين هٿ لڳايو نہ دل،
چيائون نہ آهيون اسين بي عقل،
اوهين ڪيئن ٿا غافل ٿي گهاريو هتي.

ڪٿي ڪان ڪيئي ٿا ماري گهمن،
اهي ماڳ موٺن جي تن ڪان بچن،
ڪيل قول جن آهي پاريو هتي.

اسين ڪوڙ ڪلفت نہ ڪينو رکون،
پڪي پاڻ ۾ پريت اهڙي اٿئون،
اوهين بہ ائين ٿي گذاريو هتي.

هتي ڪانہ ڪائي ڪمائي ڪيم،
تڏهن بہ سگهارو آ ’ضامن‘ مليم،
انهيءَ آسري مون جياريو هتي.

*

30-08-2012

ڪافي

دنيا آ ڪت ڪوڙ ڪسارو چٽ پٽ جو چلڪو،
پليو آهين پورا چو ڪر اڳتي جو الڪو.

نفس ندوري آهي نمايو وهمن ۾ واري،
سوچ ذرو ڪر ڳالهائي، انهيءَ جو هاڻي ٿي حل ڪو.

چيم چو اوهين هٿ لڳايو نہ دل،
چيائون نہ آهيون اسين بي عقل،
اوهين ڪيئن ٿا غافل ٿي گهاريو هتي.

ڪٿي ڪان ڪيئي ٿا ماري گهمن،
اهي ماڳ موٽن جي تن ڪان بچن،
ڪيل قول جن آهي پاريو هتي.

اسين ڪوڙ ڪلفت نہ ڪينو رکون،
پڪي پاڻ ۾ پريت اهڙي اٿئون،
اوهين بہ ائين ئي گذاريو هتي.

هتي ڪانہ ڪائي ڪمائي ڪيم،
تڏهن بہ سگهارو آ ’ضامن‘ مليم،
انهيءَ آسري مون جياريو هتي.

30-08-2012

✷

ڪافي

دنيا آ ڪت ڪوڙ ڪسارو چٽ پٽ جو چلڪو،
ڀليو آهين ڀورا ڇو ڪر اڳتي جو الڪو.

نفس ندوري آهي نمايو وهمن ۾ واري،
سوچ ذرو ڪر ڳالهائي، انهيءَ جو هاڻي ئي حل ڪو.

تن ڳوناڻن جو ڳالهيون هت مٺي کي تيون نهارين،
آس اجا ٻه اٿم اندر ۾ سگهڙي لهندا سار الا.

ڪالهه مڪائون ڪيترا تن ڏوراپا ڏياري،
عيش ۾ پئي اباڻا ڪيئن وينيئن وساري،
وچن ڪيل جي ويڙيهچن سان ڪين سگهيئن پاري،
ڪوٺن ڪو نه ڪنبايو موٽڪي ماريو ان ميار الا.

ڪاٺڙ پاسي ڪيڻ ڏسي ائون رات پيس روئي،
ڏنل هئي جا ڏاڏاڻن جي ليڙون . تي لوئي،
بيوس جو هت بند ۾ ڪونهي ڪو ڪوئي،
ڪاتيان پيئي قيد ۾ آئون انهن جي آڌار الا.

آس اهائي آهي اندر ۾ آڻيندن الله،
ساڻي ٿيندا سيگهه مان ٿو سڪي جني لاءِ ساهه،
ضامن چئي ضعيف جا سي واهر ڪندا واهه،
اٺئي پهر ته آهي اندر ۾ پنهنوارن پچار الا.
02-05-2000

*

ڪافي

تلهه: وساري چو وينا اباڻا الائي،
تڪيس آئون تر جا پانڌيڙا پچائي.

سانگيئڙن ڪي ساري روئان رات ساري،
ڪٿيان قيد ۾ هت ڏکن ۾ ڏکاري،
موٽي شال موليٰ مارن سان ملائي.

ڪندا ياد هوندا يا ويٺا وساري،
اهائي اندر ڪي ڳڻتي ٿي ڳاري،
انهي مام منهنجو وڏو من منجهائي.

چڪن جي ٻه چانور ڏجي ڏوهه تن تي،
بکن باھ ٻاري آ بيوس بدن تي.
ڏوتين جي ڏوراپي وڏو ڏيل ڏکائي.

ڪيئي قيد قابو ملڻ آهي مشڪل،
نڪي خط نياپو نڪوئي پيو حل،
حقيقت هتي جي سگهان ڪيئن سٽائي.

اصلئون سي آهن ضعيفن جا ضامن،
اڄ يا صبحاڻي مونڏي مجن من،
خوشيءَ جي خبر ڪا چاچاٽا چوائي.
03-03-2006

*

ڪافي

موٽج متا هيڪر وري، هيڏيون نٿيون ڏوريون نهن،
هيڏيون نٿيون ڏوريون نهن، ور واڳ ڪا واري وطن.

ڇا لاءِ وساري تو ڇڏيو غم گوندرن ۾ هت گڏيو
سڏ ڪا پريو توکي سڏيو دلڙي ويچاري تي چري،
اڌ مان اندر مان ڪيئن اچن.

پيوند وڌئي جن پيار جا، سوَ ٻول ۾ تنهنجي ٻڏا،
حيران هت توکان سوا، هيءَ ڳالهه تي، تن لاءِ ٻري،
سي ماندا مسافر ٿا مرن.

هرگز نه هيئن وسار جو هن اڌ مٿل کي نه مارجو
سڀ قول پنهنجا پارجو آهيان سنڌئي ڪوٺي ڪري،
هت خوب تنهن خوشيون ملن.

هر دم آهين ضامن سندم، تڏهن نه الڪو ڪو اٿم،
هيءَ ڳالهه سچ ساري چيم، ساعت نه تو ڌاران سري.
ڪئين پور ٿا پلپل پون.
13-07-2007

*

ڪافي

عجب هت عشق وارن آ، بنائي برهه جي بازي،
ڪنهن ڏس ڪيئن ڪنهن ڏس ڪيئن، ڪيو آ رب کي راضي.

مجازيءَ جي اول موهيا، حقيقي ڏي مڙي سي ويا،
قصا تن جا ٻڌون هت پيا، ڪٺي سي گوءِ ويا غازي،

وڃايو پاڻ پنهنجو جن، سبق سچ جا چڏيا هٿ تن،
ورائي هٿ انهن ورقن، سڪن من ڪي منجهان ماضي.

مڃايائون مڃ سندا محبت، رڳوئي نياز ۽ نوڙت،
ڪئي تن ڪا نہ ڪا ڪلفت سدا تن وٽ صلح سازي.

ٿيا ضامن ضعيفن جا، ڪيئي تن پار پهچايا،
تني ڪي ڪا نہ پرواهہ ڪا، اگهي جن جي آهي آزي.
19-08-2007

*

ڪافي

ٿلهہ: لڳي تار، روئان زار، ڪيئون ڏار ويچاري،
اچي هاڻ اڄ صبحاڻ، ڪندا پاڻ ستاري.

چڏيئون راهي هتي چا هي، اها آهي اڻ تڻ،
هيڻو حال آ احوال سچڻ سوال سڻ سڻ،
لهج سار اي دلدار، ڏجان يار ڏيڪاري.

آهيان اهنجو ڪريو پنهنجو ٻي ڪنهنجو ناهيان،
چئو جيئن ڪريان تيئن، سينو ڪيئن ساهيان،
محب مل، ڪر ڪهل، ٿئي مهل موچاري.

اچج يار منٿار، لهج سار سگهو تون،
عيب اپار، بي شمار، ڪئين هزار ٿيا مون،
ڪري ڀال نيو نال چٽي ڳالهہ آ ساري

رکي رايو بخشايو ڪريو سايو سگهيرو،
ڇڏيو ڪين مسڪين آ غمگين گهٽيرو
لهي ڪاڻ وسن پاڻ، ڪريو پاڻ پوئواري،

پسي حال ڪري ٻال، پون شال ضامن،
لهن غم، هن دم ٿين ڪم پرچن،
سٽن بات اها تات وائي وات ٻلاري،
28-11-2009

⁂

ڪافي

ٿلهه: صوفي جي سچي يار کي ڪو صحيح سڃاڻي،
الله جي اسرار کي ڪو صحيح سڃاڻي.

صوفيءَ جي هر پاسي آ تشريح الڳ ڇو
ان ماپ ۽ معيار کي ڪو صحيح سڃاڻي.

صوفيءَ تہ ڪڏهن ڪين ڪنهن کي آ ڏکويو
ان من سندي منٺار کي ڪو صحيح سڃاڻي.

صوفي جي سمجهہ سوچ جي پرواز الڳ آ،
ان رمز جي رفتار کي ڪو صحيح سڃاڻي.

صوفي آ سچل شاهہ ۽ منٺار عنايت،
چيل ان سندي گفتار کي ڪو صحيح سڃاڻي.

ڪيئن ٻيا بہ آهن اهڙي جني پاڻ سڃاتو
اڇي ان سندي ڪردار کي صحيح سڃاڻي

صوفي پوي ضامن تہ پو پرواهہ آ ڪهڙي.
ان واهہ وا وهنوار کي ڪو صحيح سڃاڻي.

07-02-2010

*

ڪافي

ٿلهہ: عشق جا ڏس اسرار: عقل جي ات ڪا جاءِ نہ آهي.

عقل جي جت ٿي آهي، پڄاڻين عشق اتان آ منزل ماڻين، اها حقيقت جي تون ڄاڻين، تہ واهہ وا اهو وهنوار ڪوڪو رسيو ات آ ڪاهي.

عقل ٿو آئون ۾ ڦاسائي، ماڻهوءَ کي هت خوب منجهائي، پوءِ اچيو سو پاڻ پڏائي، تہ آهي مونکي اختيار پر بنهہ بي اختيار سو آهي.

عشق وارا هت مرد ٿيا جي، مرڻ کان اڳئي مري جيا سي، ويٺا پنهنجو پاڻ وڃائي، پوءِ ٿيو نام سندن نروار هرڪو تن کي چاهيو چاهي.

عشق جڏهن منٺار تي آيو تہ مرشد تنهن کي پاڻ پڙهايو. سبق اهوئي تنهن من لايو تون ويهي ڪجيئن ويچار تہ ترڪو تفاوت تنهن ۾ ناهي.

جن جا عشق وارا ٿيا ضامن، سيئي منزل تي ٿا پهچن،
لهر نہ ڪو ڪو لوڏو آتن، اهي تريو وچن تڪ تار،
سي ٿا چاڙن خوب نباهي.
08-05-2010

*

ڪافي

پنهنجي پاڻ سان ڪر انصاف، رک تون سينو سدائين صاف.

ڦند ڪريو ٿو فقير سڏائين، عمل جي پاسي مور نہ آهين،
ڪوڙا هت چو ڪوڙ ڪمائين، لڄ هٽج نہ لاف.

ابتو جيڪر ڪو ڳالهائي، واتان چئجان ڪجهه نہ ورائي،
سڪ سيني ۾ رکج سمائي، ٻاهر ڪڍج نہ ٻاڦ.

ڪنبيو هردم ڪر تون آزي، رهبر تڏهن ٿيندا راضي،
ڪڍندا پاڻ ڪچايون قاضي ڏئي غلطين تي سي غلاف.

جن جو آهين اهي ئي ايندا، هت سي ڪڏهن ڪين ڇڏيندا،
’ضامن‘ پيئي نال سي نيندا، ڪندا مدايون معاف.
07-01-2012

*

ڪافي

عشق عجب ڪري آر، عقل کي نيٽ ٿو ماري مڃائي.

عقل چوي سڀ تون ئي آهين، عشق چوي متان پاڻ پڏائين،
هت ڪجهه نہ سنڌئي اختيار.

عقل چ ي هل ڪائون ڪاڏا، عشق چوي رهہ بکيو زيادا،
آهي اهو منجهن تڪرار.

عشق جتان پرواز ڪري ٿو عقل ڪڏهن ات ڪين رسي ٿو
اهو ڪيئن ٿهي وهنوار.

عقل ٿو آٽي جت ڦاسائي، ’ضامن‘ ٿي ٿو اُتان ڇڏائي،
پوءِ سو پسي اسرار. 10-05-2010

⁂

ڪافي

راڻا ڇڏ تون رنج رُسامان، ريت رُسڻ جي تو نہ جڳائي.

سڀ ميارون آهن مون ڏي، پاڻ سڄاڻي بخش سيئي سي،
ڪاڪ تي ڪر هل اچج ورائي.

ڪاڪ ڪوماڻل توڪان سوا آ، مومل جي ٻي ڪانہ پوا آ،
مهريءَ ڪي اچ هٿ موٽائي.

تنهنجي رٺي جڻ لوڪ رُسي ويو، آهيان اڪيلي وس نہ هلي ڪو
قياس ڪري وچ پاڻ پسائي.

وهم آهي جو سڀ وڃايان، حيلا هلائي هوند پرچايان،
مولي جيڪر توسان ملائي.

پرچي اڄ تہ ماڙيون مرڪن، مرشد آهي منهنجو ’ضامن‘،
ڀال ڪري اڄ پاڻ ڀلائي.
13-07-2010

✳

ڪافي

محبوب مٺا ڇو وساريو اٿئي،
نڪي ماريو اٿئي، نہ جيارو اٿئي،

دل تو تہ ڇڏي آهي قيد ڪري، ۽ جان پئي ڳڻتين ۾ ڳري،
ڪنهن مهل تہ اڄ تون پير ڀري، ڇو ناحق مفت ۾ ماريو اٿئي،

تنهنجي ياد سڄڻ ستايو آ، تو ڇا ڪان منهنڙو مٽايو آ،
ايڏو يار رسڻ تہ اجايو آ، ڪڏهن قياس نہ دل ۾ ڏايو اٿئي،

پيو راهون سنڌئي آئون روز ڏسان تنهنجيون ڳالهيون ڀلا ٻي ڪنهن کي ڇوان
ٿا نئين سج نسرن سور نوان، پر تو تہ وري نہ نهاريو اٿئي،

هاڻ ضامن ڏي هٿ آ تون هلي، نہ تہ ويندي مفت ۾ جان جلي،
تنهن جي تو ڪان سوا ٻي ڪا نہ ڳلي، هتي ڀرم جنهن کي ڀيهاريو.
21-05-1989

✳

Kalam Hazrat Manthar Fakir Rajar

(1)

O my beloved! Drive away the talks of separations from us.
For the moments now necessitate the sincerity

I am the servant of humbleness, seeker of your favors.
The devotee of good words; desire I not even a single penny.

The seeker one should be granted; he should not be subjected of any distress
He must be helped in that hour; with goodness he should be dealt.

The wisdom you descended upon me in adolescence; the heart but resides in darkness.
I entreat you now do not do this in the end; enshroud my sins

The supreme attachment of yours runs in excess in the heart of Manthar..
Fathomed it can be by ALLAH only; I swear at His divinity

(هي ڪافي صفحي 15 تي موجود آهي، جنهن جو انگريزي ترجمو ڪيو ويو آهي)

(2)

O beloved! Return at the KAK, the heavenly place, to have divine discourses.
The days I spent in distress, the nights in sleeplessness..

The mighty forts of KAK, the palaces and the castles…
Come and shower your favors so that KAK may regenerate to beauty.

O beloved! Decorated I have your crown with the pleasing aroma.
Those beautifully beautified caps of crown have become dull.

Illuminated I, for you, the night candles ceaselessly
And those illuminated candles have put out

Manthar entreats you with the honors of daughters, the heavens.
O my Lord! Pardon me I offer countless causes…

(هي ڪافي صفحي 23 تي موجود آهي، جنهن جو انگريزي ترجمو ڪيو ويو آهي)

(English translation: Ghani Hingoro)

سنڌ جي سرزمين پنهنجي ڪُک مان انيڪ انمول انسان پيدا ڪيا آهن، جن پنهنجي ڪردار سان نہ فقط پنهنجو مقام ٺاهيو پر انسانيت جي پرچار، پيار ۽ امن جو درس ڏيئي هن ڪائنات جي حسناڪين کي اصلي سونهن ڏيارڻ جي ڪوشش ڪئي. بزرگن، صوفي ۽ الله لوڪ انسانن جي هن ڌرتي کي اهو بہ اعزاز حاصل آهي جو سنڌ ”صوفين جي سرزمين“ سڏجي ٿي، انهن صوفي بزرگن ۾ حضرت منٺار فقير راڄڙ رحہ جو نالو بہ نمايان حيثيت رکي ٿو. حضرت منٺار فقير راڄڙ رحہ پنهنجي ڪلام ۾ الله ۽ انسان جي وچ ۾ رشتي ۽ ساٽيهہ سان پيار جي پيغام کي واضح ڪري پهچايو. پاڻ ٽن زبانن ۾ شاعري ڪئي. جيتوڻيڪ سندس ڪلام جا ٽي رسالا اڳ ئي شايع ٿيل آهن، پر هي چونڊ ڪلام سهيڙي پڙهندڙن تائين پهچائڻ بہ سٺي ڪوشش آهي، جيڪو ڪم فقير محمد بخش ضامن صاحب ڪيو آهي، ڪيس جس هجي. فقير محمد بخش ’ضامن‘ درگاهہ حضرت منٺار فقير راڄڙ جو ٽيون گادي نشين آهي ۽ نہ صرف شاعر آهي، بلڪ وڏڙن جي ڪلام کي سنواري ڇپائڻ جو ڪم پڻ ڪري رهيو آهي، جيڪا خوشيءَ جي ڳالهہ آهي. حضرت منٺار فقير راڄڙ جي شاعريءَ جي اثر هيٺ نہ صرف سندس ڪيترن ئي طالبن شاعري ڪئي، پر سندس خاندان ۾ فقير ولي بخش راڄڙ، سرفراز راڄڙ ۽ فقير محمد بخش ضامن بهترين شاعر طور سڃاتا وڃن ٿا. سندس عزم کي ڏسي اميد ڪري سگهجي ٿي تہ هنن جيڪو ڪم ڪٽي جوت جلائي آهي، اها لاٽ بنجي امن، سڪون، سهپ، پيار جي روشنين ۾ واڌارو ڪندي.

ـ سليم جروار